

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

671

O

61

557

11
72

Anno 1716.

671

@ 45.

199

DE NIEUWE VOORDEELIGE SCHOOLESSEN,

Voor al in de leeskunde, vertoonende de verscheidene betrekkingen, die veel onzer Nederduidsche woorden hebben, wanneer die alleen en op haar zelve worden aangemerkt: Bestaande alle in Woorden en Spreekwijzen die ons dagelijks voorkomen zoo in den H. Bibel, Weereldsche geschriften, als in het dagelijksche spreken.

**Zeer nut ende bekwaam om in de Scholen te worden geleerd
het 3^e om te Leesen ofte ook om te spellen.**

Met eenige Raadzelen der oude, en eenige tusschen gevoegde van den Auteurs. In vragen en Andw: voorgesteld.

Mitsgaders van de Letterverzetting en omkeeringe der woorden, en eenige andere Speculatiën voor de leergierige Jeugd.

**Als mede een toegifte, voor de zangers / aanteekenende zommige
Psalmen op wat voor vsgen van liebekens die konnen werden gezongen.**

Alles kortelijk bij een gesteld, Door
A D R I Á A N de V I N.

TOT MIDDELBURG,

Aan de Schoolmeesters der Steden , en buiten plaatzen van het Eiland van Walcheren.

Waarde Vrienden.

Mijn meeninge is niet / om hier een
Stortregen van woorden over A. e.
ofte ook over dit geschryfse uit te gie-
ten ; maar alicn om A. e. met korte reden
zeggen / dat ik dit werke (dat zeer gering
is) niet hebben te voorschijn gebragt / om
dat onze reyn ontbloot is / van zoodanige
boeken / die de jeugd tot instructie woo-
dig zijn / neen / daar mede zoud' ik den ar-
beid van geleerde en scherp-zinnige Mees-
ters te ouergte benadelen maar om te
vertoonen / hoe dat'er vele woorden (op
haat zelven aangemerkt) in verscheide zin
konnen worden getrokken. bij voozbeeld
het woord / baren / kan betrokken worden
tot het hinderbaren tot de Zeebaren en tot
de dood-baren daar men de doode mede ten
gtane draagd. Zulke en diergelijche dob-
belzinnige spreekwijzen heb ik hier by mal-
kander gebragt / volgens de oorde van den
A. B. C. welke ik alle meest uit de bruaamin-
ge van den Bibel zal zorkten te bevestigen.
Ziende meer na de klank en uitspraak van
zulke woorden / dan na de letterlijke spellin-
gen. Want A. e. weet hoe de oude spelkun-
de nu bij vele schrijvers vooz't meeste word
af geteugd / daar zij ook niet te gelijke en
accorderen in de nieuwe spellinge want ider
meend dat zijn haan koning is. nu wil ik
ook alle nieuwe spelkunde niet verwerpen ;
maar ook en kan ik die niet alle voor goed
en liskil aanneemen. En dewijl ik ider zijn
menige gunne Zoo hebbe ik ook geern het
mijne / vernieine de vzeid nebens andere
te hebben / om een woord te spellen na dat

mij dunkt de noodzakelijshheid is berei-
schende en de klank van het woord kan ver-
dragen / niet al voor goed aannemende /
het gene nieuw is om dat het nieuw is. ik
bemin de eenvoudigheid dog voort al moet
onze nederduidsche taal dooz't wegnemen /
ofte toedoen van klank-lettere. in veran-
deringe of verzettingen van vokalen / niet
wozde verbasterd / en gehorumpereb En
waarkijk / die aanmerkt de nieuwe veran-
deringe in de spelkunst / die zal bevinden dat
het niet al en kan beslaa zonder dat onze ta-
le daar voozlijdet. tot ee staaltje wil ik maak
u. e. deze veranderde woorden spellinge aan-
wijzen / en u. e. zelve daar over laten oozdee-
len / of de klanken van die vokalen ahkwozd
konnen worden gebzagt met de uitspraak
van de woorden / ten zij het erne of het an-
dere wozde / of gebogen / ofte uit zijn leden
gerekt. want vooz Weere / schuwen zij
maar Here met een e in plaatze van sure ;
einge / vooz eenige ; behere / vooz bekeere /
etwige / vooz eutwige ; gehele / vooz gehele ;
kleden / vooz klee-en ; liskil / vooz liskil ; te-
ken / vooz teeken ; daar nochtans teken ,
bosch luifen zyn : boozts / menen / vooz
meenen ; perel / vooz peerel ; vzeze / vooz
vzeze ; vobe / vooz vooode ; nude . vooz noo-
de : oge / vooz ooge ; ore / vooz oore ; grote
vooz grootte : en zoo boozts daar in de klank
van onze moeder tale wozd verdoobd / dooz
het wegnemen van de eene klankletter
Andere / hebbe ik gezien haat te stooten /
aan het overbloedige gelud van klankers /
en schryven wederom dus : oobert / vooz

bet / bzeede / booz bzeede / en zoo boozts / in
veel woorden / al te veel om die op te halen.

Wier moest het zijn bij ons.

Ik minn' eenvoudigheid, ook zonde-
der veel geschreeus.

En segg' rondeman uit; ik ben *good
rond, good Zeems.*

En daarom en sta ik ook niet booz de
letter p / ofte ppselon; die nu bij veele eije
wozd geheeten / en welcke al te vele kragt
wozd toegeschreven; in zonderheid bij de
Hollanders / welke het ook tot onze Zeem-
ten hebben overgebracht / en die ook het
zelve booz wat nieuw hebben aangenoemen /
en die zij ook al als een heilige hebbe ge-
kannoneerd. Ja als den alderbooznaam-
sten onder haar / mit's haar stellende boven
het getal van onze / van ouds bekende vpb
vokalen, en geven aan een breedd vast-
aard kind (om zoo te spreken) meerder
booztegt / als aan de egte kinderen; want /
niet een van de vpb klinkers / heeft de kragt
om op haar selven een gemengd geluid of
tweeflank te maken / daar wozd deze magt
toegeschreven aan deze zesde Meester;

want ziet nu schrijvdimen / guten / booz
greiten; hyl / booz heit; lpd / booz leid; vlpd
booz bleid; vnpzen / booz veinzen. en zoo
boozd / zoo dit beslaan kan / zoo is 't wel.

Ik booz mij houd het nog met het booz-
zeide spreckwoozd / *good rond, good Zeems.*

In dien men deze woorden moeste schry-
ven. bejzen / brejzen / bejeren / eijeren / kej-
en / mejen / schreijen. ofte diergelijke / zoo
kanmen de selve deelen / in haar letter gre-
pen / ofte zilaben / aldus bre-jen / brei-jen /
bei-je-ten / ei-je-ten / kei-je-ten / mei-jen /
schi-je-ten &c. zal men dit zoo gevoeglijk
kunnen doen / wanneer de p daar booz sin-
gneur speeld / die niet kan worden gedeeld ?
en daarom ook geen kragt heeft op de
tweede silabe ? derhalven zoo schryve ik lie-
ver heiligheid / als hplighpd.

Wier by komt nog de wegneming van
de klinker e in deze volgende woorden /
schrijvende di / booz die; niit / booz niet;

zilt / booz ziet; brinsd / booz briensd / tois /
booz wie; ziele / booz ziele. &c. over dit al
laat ik u. e oordeelen / ik booz nip / ik heb-
'er geen behagen in / al is het nieu.

Ik zoude liever toestemmen / en booz
goed aannemen / het gene zonnige schrijven
van het onderscheid dat'er tusschen de S
en de Z is. ik oordeele dat de S al vele
te ontide wozd gewruikt / en tegen haare
natuure; want we moeren aannemken dat
de S. veel scherper / en harder wozd uitges-
proken / als de Z gelijk blijkt in deze woorden
Dara / Samuel / Salomon / Satan /
Sacramenten / Simeon / Siera / Socra-
tes / Suiker / Surkel &c. welke woorden
met een S en met geen Z moeten wor-
den geschreven om dat ze hard / en scherp
wozden uitgesproken.

Schrijbd nu / Zaligheid / Zalve / Zag-
te / Zagen / Zegen / Zeelen / Zeem / Ze-
mel / Zij / Ziele / Ziender / Zichte / Zo-
ne / Zonne / Zomer / Zoomen / Zuiver /
Zuilen &c. en alle zoodanige lettergrepen
die zagtvloeyende syn moeten nimmermeer
met een S maar met een Z woorden ge-
schreven.

De woorden die men dan uit-spreekt /
als lagchen / kachel / pochen &c. die wor-
den gemeenelik geschreven met twee c. als
dus; lacchen / kacchel pocchen &c. dog
' onrechte want / indien de c de kragt heeft
van een k in de eerste zilabe / als blijkt
in het woord van Isaac. zoo zoude vol-
gens dien de eerste zilabe van 't woord lag-
chen / lak wezen / en zoo mede met alle
dusdanige woorden: ik gebruike een g in
de plaatse van c in de eerste lettergreep.

Maar eer dat ik nog fluite /

Moet ik ook mijn geboelen uitte.

Over zulke woorden / die met een vber-
lengende zijn; en die met een v ofte met
een f worden geschreven: als bij voorgeeld
het woord schrijven / is met een v verlen-
gende / zoo ik nu eens een schav pennie /
zegge / zoo moet na mijn oordeel in deze
eerste zilabe geen f maar een v woorden ge-

Aeld booz de fluitletter / zoo mede in deze
 woorden hof / lof / effenisse / graf / vijf /
 wijf / duif / druif &c. gelijk die doozgaans
 bij vele worden geschreven. Maar ik ben
 van oordeel / met andere schrijvers van on-
 zen tijd / datmen deze / en diergelijke wooz-
 den / behoorden te schrijven aldus: hov /
 lob / erbenisse / grav / vijf/wijf / duif /
 druif / en zoo boozt alle woorden die met
 een v moeten worden verlengd mogen zoo
 min van haar recht worden verstenen in haar
 eenheid / als in haare meerderheid / ook en
 vind ik daar geen noodzakelijkheid toe; de
 wijle het boozwerp daarmen van schrijft /
 altijd het zelve blijft / en dat de vren fluit-
 letter kan / en moet zijn daar het noodig is /
 dat is van ouds al erkend van die gene die
 den Bibel in de duidsche tale hebben overge-
 bragt / in de woorden van Jobba. 2 Kon:

18 : 34. Jesa. 37 : 13. ende Habboth.
 Rig. 10 : 4.

Dit al brenge ik maar bij / om daar uit
 te toonen / dat de spellinge van onzen tijd
 zeer veel verschild van de spellinge vanden
 Bibel; en daarmen daarom het niet ten arg-
 sten moet opnemen / wantmeer ik die wooz-
 den (die op haar zelve in verscheide zin
 kunnen worden getrokken) suist niet en stel-
 le niet die zelve letteren gelijk ons die in der
 Bibel boozkomen; want uit ik nogtans
 mijn meeninge / booz het meeste zal be-
 vestigen / maar ik zie meest op de klank /
 en uitspraak der woorden / die ik dobbel-
 zinnig noeme. Meent dit dan in dank /
 't zal mijn getoeg zijn / zoo die werkeis
 van een goet ende nuttig gebruik mag we-
 zen.

Geagte Vrienden.

Ik hebbe hier agter nog bijgevoegd, een klein lijstje van Psalmen, die ik hebbe uitge-
 sngt, en gevonden. diemen ook op voizen van liedekens kan zingen. of u. e. ofte iemand
 van de uwe daar in zomtijds konde vermaak vinden, ook is het goed voor iemand die
 geern d' een of d' ander Psalm zoude zingen, Maar hij moet het laten, om dat hij de
 Muzijke der Psalmen niet verstaat, of geen wijze daar toe kan vinden. zoo kunnen
 de zulke, die zingen op de voizen van zoodanige liedekens, als daar staat aangetee-
 kend: Kond u. e. daar nog wat meer toevoegen door u. e. neerstig onderzoek, het zal
 mij aangenaam wezen. Ik scheide der at, u. e. en alle de uwe wenshende veel voors
 spoed, heil, en zegen: ende blijve met alle respect.

Weerde Vrienden.

U. E. aller dienstbereiden Vriend,
 en Dienaar A. de VIN.

Gedaan tot St. Laurens,
 den 30 Meijs 1716.

De woorden die in verscheide zin betrekkelijk zijn (alleen staande)
 zijn deze onderstaande. En volgen na malkander op dusdanigen w jze. Volgens de
 order van den A. B. C.

Agt.
 Arm.
 Baden.
 Bakken.
 Baard.
 Baren.
 Bakken.
 Baal.
 Boom.
 Bogen.
 Botte.
 Blase.
 Breek.
 Bagen.
 Bammen.
 Bassen.
 Beeg.
 Beer.
 Bier / Bieren.
 Briben.
 Bruk.
 Ci.
 Been.
 Geloofd.
 Geslagte.
 Gewend.
 Gif.

Goed.
 Graden.
 Heeten.
 Heert.
 Hertten.
 Hoed / Hoeden.
 Hoeven.
 Kreane.
 Kruis.
 Kool.
 Kuffen.
 Leeb.
 Leend / Leende.
 Leet.
 Leest.
 Ligt.
 Lohken.
 Maaltijd.
 Mane.
 Make.
 Mat.
 Merkt.
 Mijnen.
 Mist.
 Haar.
 Nagelen.
 Namen.

Net.
 Oort.
 Pak / Pakken.
 Poot.
 Posten.
 Prij.
 Ripen.
 Raden.
 Rieden.
 Siegent.
 Sijm.
 Hoede.
 Hoob / Hooven.
 Hook.
 Scheren.
 Schueren.
 Schoot.
 Soot.
 Stal.
 Steak.
 Steen.
 Stonden.
 Scheppen.
 Sporen.
 Crenen.
 Cerr.
 Dast / Dastien.

Wellen.
 Verbonden.
 Vergeerd / Vergeben.
 Voeder.
 Wofst.
 Woren.
 Wagen.
 Ware / Waren.
 Wand.
 Was.
 Weg / Wegen.
 Wech.
 Weken.
 Weerd.
 Wess.
 Werten.
 Wilde.
 Wijhen.
 Wyze / Wijzen.
 Zagen.
 Zar.
 Zeben.
 Zin.
 Zonden.
 Zwerd.
 Zwoeren.

Laat ons dan beginnen van voren aan en zien eens op het Woordeken

AGT.

1. Agt, is een getal Lukas 2:21. ende als Agt dagen vervuld waren / datmen het kindken behuden zoude &c.
2. Het is ook iets in agtinge te houden; ofte / op 't een / of 't andere opfigt te hebben. Handel. 20:28. 300 hebt dan Agt op u zelven / en op de gelycke hulle &c.

ARM.

1. Arm, is iemand / die geen goederen heeft. zach: 9:9. siet u koning zal u hopen regtveerdig / en hij is een heiland / Arm, ende rijdende op een beulen &c. 2 hor. 8:9. gij weet de genade onzes heeren Jesu Christi / dat hij om uwten wille is Arm geworden / daer hij rijk was / op dat gij door zijn Armoede zoude rijk worden.
2. Arm, is ook een hd aan 's menscheu lighaam. Job. 31:21. mijn Arm dreife van zijne pyne af. Jezaja 51:9. ontmaakt / ontwaakt; trekt sterkte aan o Arm des Heeren.

BADEN.

1. Baden, word gezegt / als 'er eenige Personen in 't gebed zijn geweest: handel. 1:24. ende zij Baden, en zeiden / gij heere gij hener der herren van allen &c. en 2:12. als wij nu dit hoorzen / Baden, beide wij / ende die van die plaatze waren / dat hij niet en zoude oppgaan / na Jeruzalem.
2. Baden, is ook zuiveren / wasschen / reinigen: lebit. 15. doorgaans: hij zal zijne kleederen wasschen / ende zij met water Baden, ende onrein sijn tot aan den avond.

BAKKEN.

1. Bakken, sijn drinkbakken / daer al van ons de beesten uit plagten te drijven.

gen. 30:38. Jakob nam de geschelde roeden / ende leideze in de goten / ende in de drinkbakken van 't water daer de kudde kwam drincken.

2. Het is ook / Brood bakken; in eenen oven. Levit. 26:26. dan zullen tien wijden u brood in eenen oven Bakken.

BAARD.

1. Kinderen Gebaard, Johan. 16:21. een vrouwe / wanneer zij Baard, heeft droefheid / dewijle haar ure gekomen is maar wanneer zij het kindken Gebaard heeft / 300 en gedenkt zij de droefheid niet meer.
2. Den Baard van eenen man / of eenig dier Levit 14:9. hij zal zijn hair afscheeren / zijn hoofd / en zijnen Baard, psal. 123:2. 't is gelijk de kostelike olie op het hoofd nederdalende op den baard, den baard Harons. 1 Sam. 17:35. doen hij tegen mij opfond / 300 batte ik hem bij zijnen baard, ende sloeg hem / ende doodde hem. uwe knegt heeft 300 den Leeu / als den Dier geslagen.

BAREN.

1. Kinderen te Baren, Jese. 7:14. ziet een Maagd zal zwanger worden / ende eenen Zone Baren, ziet Aukt. 1:13. Elizabeth zal eenen Zone Baren. ziet ook 31.
2. Baren der Zee / Zee baren psal 42:8. alle uwe Baren, ende uwe golven sijn over mij henen gegaan. mark 4:37. ende daar werd een groote storm van wind / ende de Baren sloegen over in het Schip. Jude. 6. 13. wilde Baren der zee.
3. Dood Baren, daarmede de doode lijken mede ten grave draagd. 2. Sam. 3:31. weeflaget voor abner henen: ende de koning David ging agter de Baren. Aukt. 7:4.

hij ging toe / ende raakte de Bare aan /
de dragers nu stonden stille.

Nota. Wat zijn 't voor schepen dog, die
door de lugt heen varen.

En zonder Mast, of Roer, driven
op houtte *Baren?*

BAKEN.

1. Een baken in de zee / of zee-baken.
2. Eenige baken spek / of zijden spek.

BAAI

1. Baai, is een soort van wolfe stoffe / be-
kwaam tot kleeding / en is gevoersaain
bekend.

2. Baai, is ook een plaats in zee ofte zee ha-
ven daarmede zomtijds de Schepen legt ten
anker : gelijkmen zegt ; dat Schip legt in
deze / of die Baai, of ook een zand-baai.

BOOM.

1. Een groesende Boom. psal 1 : 3. hij zal
zijn / als een boom, aan waterbeken ps
37 : een goene inlandsche boom

2. Met de zelve letteren beschrijvden ook
den bodem, ofte boom van een tonne / of
ander vat ; dog dan veranderd de klank
van de oo / en word wat doobet uitge-
sproken.

BOGEN.

1. Strijd Bogen, schutters bogen, Jerza.
5 : 28. welker pijlen scherp zullen zijn / en-
de alle haare bog-n gespannen. Jerza. 13 :
18. met haare bogen zullen de jongelien-
gen verpletteren.

2. Mit eerbied ter aarde gebogen. gen. 37 :
ende ziet / uwe schooven kwamen ron-
dom / ende bogen haar neer voor mijnen
schoob en 43 : 26 Josephs broeders bogen
haar voor hem neer.

BOTTE.

1. Botte, is een eerste uitpuitzel van boor-

men / ofte kruiden. Jerz. 18 : 5. want boor-
den oogst als de hotte volkommen is / ende
de onrijpe druive rijp word na den bloe-
sem / zoo zal hij de ranken met snoei-
mes-
sen afsniden.

2. Botte, Lompe, Siegte menschen / zon-
der verstand. hozea 7 : 11. Ephraim is
een botte duive, zonder herte / zij roepen
egypten aan / zij gaan henen tot Assut.

BLAZE.

1. Blazen, op het een / of 't ander instru-
ment / Jozua. 6 : 4. de priesters zullen
met de bazuine blazen. ofte met den mont
hagg. 1 : 9 als op 't in huus gebracht hebt /
zoo blaze ik daar in

2. Ook een blaze van 'menschen lighaam /
ofte van eenige gederte ; een water-blaze.

BLEEK.

1. Bleek, van kleur Jerz. 29 : 22. Ja-
kob en zal met meer beschaamd worden /
nog nu en zal zijn aangesigte met meer
bleek worden. Jerz. 30 : 6. waarom zie
ik eens iehishen mans handen op zijne len-
denen / als eener barender vrouwe. ende al-
le aangezigten veranderd in bleekheid ?

2. De klank vande ee wat veranderende /
word met de zelve letteren (dog wat doo-
ber) de een / of d'andere uitkomst be-
schrijven / en uitgesproken / aldus : en als
zoo bleek het ; ofte heeft het gebleken, dat
ik een gerechte zake voor hadde.

DAGEN.

1. Zemand uit dagen, tot een gebegt ; ofte
voor het geregte dagen, ofte dagvaarden.

2. Dagen der weke / ofte tijden hozea 9 :
5. zij zullen hjezende komen tot den Hee-
re / ende tot zijne goedheid / in 't laatste
der dagen.

DAMMEN.

1. Spelen op het dambord ; word genoemd
dam

dammen.

2. Ook distillen / en dammen, waar door het water wordt geseit.

DASSEN.

1. Dassen, zijn zekere wilde gebierten / welkers vellen ook wierden gebruikt tot de vertrecksi van den tabernakel. Exod. 25: 5. Daar worden genoemd rood geberuwde ransvellen / en dassen vellen.

2. Dassen, zijn ook zekere vercierelen / diemen in onzen tijd aan de halzen draagt. Nota. De dassen in het wild men jaagt. En dassen aan de halz men draagt.

DEEG.

1. Als iemand / wel / of kwalik in zijn schik is; dan zegmen / hij is tegenwoordig wel in zijn deeg; of / het is geen deeg met hem.

2. Wordt met de zelve letteren (dog weder niet veranderinge van klank) beschreven en uitgesproken / het woord deeg, door deeg van meel / daarmen brood / of ander gebak van maakt Exod. 12: 34. het volk nam zijn deeg op / haar deegklompen &c.

DEEL.

1. Is een portie / bescheiden deel, erb deel. ps. 16. de Heere is het deel mijner erbe.

2. Het is ook een plank, alweder de klank herdoovende. Hier zeggen sommige / een deel, maar 't onrechte; want de rechte uitwykte / is een deel, of aele.

DIER, DIEREN.

1. Een beest / of beesten; gelyk in den ouden tijd waaren de offer dieren. Als ook de 4 dieren bij Escheriel Kap. 1: 5 — en de 4 dieren bij Johannes. Openb. 4: 6

2. Dierkoop. Matth. 26: 9. deze zalve hadmen konnen dier verkoopen. elk weet wat dieren tijd is.

3. Het beteekend ook een aanblijginge van een zekeren tijd. Dan. 12: 2. te dier tijd / zal Michaël opstaan / die groote boos / die voor de kinderen utwes volks staat; als het sulken tijd der vernatwotheid zijn zal als 'er niet geweest en is. Sint dat 'er een volk geweest / tot op dien zekeren tyd toe; ende te dier tyd zal u volk verlost worden.

DRIVEN.

1. Boven op 'twater driven, ofte zweven men. gelyk Eliza het iser dede boven driven, of boven zweemmen.

2. Het is ook een daad van geweldige / een Overste / of leidsman. 2 kon. 9: 20. ende de wagter gaf die te kennen / zeggende / hij is tot aan hem gekomen / maar hij en komt niet weder: ende het driven is / als het driven van Jeshu als mede het vee te weiden / te hoeden / te driven. Jesaja 11: 6. de wold zal met het Lam verkieeren / ende de luppaard by den grute Bok nederliggen ende het Kalb / en de jonge Vee / ende het mest vee 't samen / ende een klein Jongstien zalze driven.

3. driven, is ook het een / of het ander uit te richten. Jakob 4: 13. wel aan nu / gij die daar segt; wy zullen heden / ofte morgen / na tulken Stad reizen; ende albaar een Jaar overhengen / ende koopmanschap driven, ende winste doen.

DRUK, DRUKKEN.

1. Den eersten of den tweeden druk. 300 sprekenmen van het drukken der boeken.

2. Ellende / benaandheid / angst. wordt genaamd / druk, verdrukken. nahum 1: 12. Ik hebbe u wel gedrukt, maar ik en zal u niet meer drukken.

Nota. 'K heb'er vele, klein, en grooten Vast in banden, en in sloten; En al zijn zij in den druk, Niemand klaagd, van ongeluk.

Ja, al hebben zij geen zonden;
Nochtans houd' ik haar gebonden:
And're roemen s' haar geluk,
En vertroosten s' in haar druk.

EL.

1. Dit is een blijend smeekwoord; geeft een kind zijn ouders zoude aan spreken: ei, Vader; ofte ei lieve Moeder / gebed mij dit of dat.

2. ei, is ook een ei van een heme / ofte eenig ander pluimig gedierde. Luk: 11: 11 / 12. wat Vader is 'et onder u / indien zijn zone hem om een ei zoude bidden / die hem een Schoepoer zoude geven?

Nota Een ei / al biddende vereerd /
De gibt wel twintigmaal vermeerd.

GEEN.

1. Dit woord heeft ook tweeër hande klank. Merk dit hier in aldus: daar is geen zwaartigheid; vermits / het geen zegt wierd / onwaar woord bevonden.

GELOOVD.

1. geloovd. dat is: zoo veel / als genoemd / geprezen. ziet pf. 18: 47. geloovd zij mijn rotsteen: dat is geprezen zij mijn rotsteen

2. Met veranderinge van klank / is het / een zaak te gelooven. Joh. 1: 21. Om dat ik u gezegd hebbe / ik zag u onder den Digeboom / zoo hebt gij geloovd. Joh. 3: 26. die in den zone geloovd, die heeft het eeuwige leven.

GESLAGTE.

1. geslagte der menschen. predik. 1: 4. het ene geslagte gaat: ende het ander geslagte komt. maar de aarde staat in der eeuwigheid. ziet ook Handel. 17: 27. Genb 7: 4 ————— 8.

2. geslagte beesten / die ter spijze gebruik worden. sprenken 17: 1. een drooge beest

ende ruste daer bij is beter dan een huis vol geslagte beesten met twist. en sp. 9: 2. 39 heeft haer slagvee geslagt. —

GEWEND.

1. Hem tot d' een of d' andere te wenden, hem ter hulpe: in den rijn van pf. 40. 1. zoo heeft hij hem tot inij gewend: zegd daar de heere Jesus. 1 Sam. 17: 30. ende hij wende zig van dien na eenen anderen toe.

2. Ook hem zelven te verbinden aan zekere gewoonten / het zij aan daden / of woorden: men zegd: hij is dat wel gewend te doen of te zeggen. ofte aldus. gewend u aan den heere / gewend u aan goede zeden.

GIST.

1. gift, is een substantie gebruikelikt in deeg dat men wil bakken. komende van hier.

2. Aldus word ook met de selve lettergen klank / uitgesproken / als iemand van zijn meening is uitgevallen / dan zegt men: ik hadde het anders gegift, ofte men vraagt aan een andere: wat gift gij wel.

GOED.

Een goed heuringe van een zaak. 1 Sam. 19: 4. de koning en zondige niet tegen zijnen knegt David / om dat hij tegen u niet gezondigt heeft: en om dat zijne daden voor u zert goed zijn. 1 Sam. 20: 7. in dien hij aldus zed: 't is goed, zoo heeft u knegt wede.

2. Goederen dezer weerd / rijkdom / en haze: sprek. 10: 25. des rijken goed, is een leed zijner sterkte. en 13: 11. goed van idelheid gekomen / zal verminderd worden.

GRAVEN.

1. Zijn onder aardische plaatsen daer men

men de doodé legd. Job. 17: 1. mijn geest is verdorven: mijn dagen worden uitgebluis / de graven zijn voor mijn. Matth. 27: 52. de graven wierden geopent / ende vele lichamen der heiligen die ontslapen waren wierden opgewekt.

2. Graven, zijn ook heeren / obersten van graafschappen: gelijk voor dezen zijn geweest / de graven van Holland en Zeeland / de graven van Vlaanderen. &c.

HEET, HEETEN.

1. Een name geven. Jesa. 7: 14. Gij zult zijne name Emanuel heeten.

2. Brandende heet. ps. 58. eer van uwe potten den doorn struik getwaart worden zal hij hem als levendij / als in heeten woestine weg-stormen. Dan 3: 19. den oven wierd zevenmaal meer heet gemaakt dan men die pleegt heet te maken. Moza. 13: 5. ik hebbe u gekend in de woestine / in zeer heete lande.

Nota Warmoes koud, drie dagen oud,
Hoe heetmen dat, te Brugge?
Antw. Over het vier, gelijk als hier,

HEERT.

1. Een heert-stede, daarmen hier in sloekt. Zach. 12: 6. ik zal de leidslieden van Juda / stellen tot een vierigen heert onder het hout.

2. Als iemand onder de magt / en geweld van een ander moet buigen: 300 zegmen: hij is overheert; en dan geeft het woord weder een andere klank.

HERTEN.

1. Herten, zijn viervoetige gebiertten / die onder de reine word geteld. Quit. 14: 4 / 5. dit zijn de beesten die gij eten zult / een hert, ende rhee. Hoogl. 2: 17. heert om mijn liefste / word gij gelijk een rhee ofte welp der herten. &c.

2. Herten der menschen. Spr. 11: 20. de verkeerde van herten / zijn den heerte

eenen grootwel. Hoogl. 3: 11. op den dag der vreugde zijn herten.

Nota Ik weet een hert, dat loopt in 'twild;
Niet langer als den jager wild.
Og mogt het hem dog eens behagen,
Dat eens dat hert regt wierd verlagen.

HOED, HOEDEN,

1. Een hoed, of hoeden, diemen op 't hoofd draagd. Esch. 23: 15. hebbende geveerruwde hoeden op haar hoofden Job 29: 14. mijn oopdeel was mij als een mantel / ende woestijnse hoed.

2. Hoeden, is ook bewaren / beschermen / behoeden. Exod. 2: 1. Moze hoede de kudde van zijn schoonvader Jethro. Johan. 21: 16. hoed mijn schape.

HOEVEN.

1. Zijn Peerds Hoeven, ofte Peerds klaauwen Jes. 5: 28. harer peerden hoeven, zullen als een rotze geagt zijn.

2. Hoeven, zijn ook buiten plaatsen / ofte landplaatsen / psal. 10: 6. hij zit in de agterlage der hoeven, dat is (zeggen de kint tekennaers van den Bibel) Dorpen, Vlekken. handel. 28: 7. de voornaamste van 't Eiland Wilte / met name Publius / hadde aldaar ontrent / daar Paulus was / zijne Land-hoeven.

KRANE.

1. Dat is een Vogel. Jesa. 38: 14. de konink Bishia die pipede als een krane ende zwalwte.

2. Het is ook een krane diemen gebruikt om te tappen: een bier krane, ofte een wijn krane.

KOOL.

1. Een kool bier. Johan. 18: 18. gij hadden een kool bier gemaakt / om dat het houd was. en 21: 9. zij zagen een kool biers liggen. ende visch daar op.

2. Een kool die in de hoven groeit, een kool plante daarmen kool moeg van kooft of kool zaad op het veld / dan veranderd de klank van de oo.

KUSSEN.

1. Met de Mond-kussen, Hoogl. 1:2. hij kuste mij met de kussen zijnes monds.

2. Ook een oorkussen, ofte zirkussen.

Mark. 4:38. ende Jezus was in het agterschip / slapende op een oorkussen.

Nota Het kussen dat is wonder zoet,

Wanneer men 't in der liefde doet;

Maar ik hebbet 't onder mij geleid;

Dus is het mij tot dienstbaarheid.

Wem Wat is dit voor een ding, wat zijn dit dog voor grillen,

Dat d' een krijgt voor zijn mond, en d' ander voor zijn billen?

LEED.

1. Leed dragen of berouw hebben over eenig bedrijf Luk. 17:3. 4. indien u hoorder tegen u zondig / zoo beschaft hem: ende indien het hem leed is / zoo vergeeft het hem. 1 Kor. 5:2. Ziet gij nog op geblazen? ende en hebt niet veel meer leed gedragen.

2. 't Woord ook gezegd van een voor gaande liden / van Jezus woord gezegt.

1. Petri. 2:23 die als hij gescholden wierd niet weder en schold; ende als hij leed, niet en dreigde / en als dan verdoovd in de wispjake weder de klank van de et

LEEND, LEENDE.

1. Dat is / ergens op / ofte tegen te leunen en te steunen of te rusten. gen. 18:4. leend onder dezen boom 2 Sam. 1:6. Saul leende op zijne spieffe.

2. Het is ook van / of aan deeg / of die iets te leenen, of te ontleenen. ps. 37:21. de goddelooze ontleend, ende en geeft niet weder. ps. 112:5. Matth. 5:42. geve / den genen die let van u bid; en keer u

niet af / van den genen die let van u leenen wil. wederom met veranderinge van klank.

LEER.

Dit woord op hem zelven / kan in een drie derhande zin worden betrokken.

1. Is het een leer, of laddet / daer mede men op en af klimt.

2. Is het schoenmakers leer, of ander bereidsel van beestvelten.

3. Is het een onderwijs: in d' een / of d' andere leere; gelijk de geloofs leer, zoo word het woord uitgesproken in de woorden van leerdienst, leeraamp, leeraar. &c.

Waar De leer is van een groote kracht:

De leer heeft veel tot staat gebracht:

De leer word nogtans wel gehaat,

Die iemand brengt tot hamans staat,

Veel agten d' leer ook magtig kleen,

Zoo dat ze die met voeten treen.

LEEST, LEZEN.

1. Een geschied / of boek te lezen. Jesa. 34:16. zoekt in het boek des heren. ende leest; niet een van deze zalder sullen. Jesa. 29:11. 12. daarom is u liden allen gezigt geworden / als de woorden eenegs verzegelden boeks / het welke men geeft aan eenen die lezen kan / zeggende leest dog dit / ende hij zied ik en kan niet / want het is verzegeld. ofte / men geeft het boek aan eenen die niet lezen en kan / zeggende leest nog dit / ende hij zied / ik en kan niet lezen.

2. Zoeken / verzamelen / oppaderen. Jesa. 17:5. want hij zal zijn / gelijk / wanneer een majer / het staande hoorn verzameld / ende zijn arm aen afsnijd; ja hij zal zijn / gelijk wanneer iemand aeten leest: in het dal Siephaim. Matth. 7:16. leekt men ook een dorn van doornen / ofte vigen van distelen?

3. Ook een Schoenmakers leest. Of andere voornzels.

1. Licht, is het tegen gestelde van de duisternisse. 1 Kor. 4: 5. welke ook in het licht zal bereygen / het geen in de duisternisse verborgen is 2 Kor. 6: 14. wat gemeenschap heeft het licht met de duisternisse?

2. Licht, is ook het tegen gestelde van het zwaardere Matth 11: 30. mijn joch is licht, ende mijn last is lievelijk.

3. Ook suet / gezwind: 2 Sam. 2: 18. Hazael was licht op zijne voeten / als eene der Eijeren die in het veld zijn

4. Ook word het zoo gesproken van iet / het geue leid / ofte het geue gelegenis het geue legt. 1 Joh. 5: 19. wij weten dat wij uit God zijn / en dat de geheele wereld ligt in het booze.

LOKKEN.

1. Iemand met zoete woorden / ofte gaven / tot het goed / ofte tot het kwaad te verwilligen / te overreden en te bewegen Ps. 1: 10. mijn zoon / in dien de zondears u aanlokken, en verwilligd niet Hoza. 2: 13. daarom ziet ik zalze lokken, ende zalze boeren in de woestine / su ik zal na haar herte spreken.

2. Het zijn ook hair lokken: rigt. 16: 13. 14. in dien gij de 7 hair lokken blygtet aan een webers boom Ec Hoogl. 5: 11. zijn hairlokken zijn gekruld / zwart als een rabe.

MAALTIJD.

1. Wanneer men des middags of des avond zal eten / dan is het maaltijd heft 1: 5 de Koning maakte een maaltijd al den volke / op de Burgd Suzan van 7 dagen.

2. Hier zal ik het booytweede deze vza-ge booystellen. en de sake zal hem zelven verklaren

Wage Wanneer is het de beste ende bekwaamste maaltijd.

Antw. Hier maak ik geen onderscheid. of

het des middags / of des avonds zij. ook en zal ik het niet bepaken tot den hongre / ofte apptijt. maar ik oordeele dat de bekwaamste maaltijd booykomt / als het goede wind is / en van passe waaid om te msten. of ik dit rabe zou men de meulen naars moeten tot scheydslinden roegen.

MALEN.

1. Het malen, in de meulen. Matth. 24: 41. dan zullen twee Vrouwen malen in den meulen.

2. Malen, zijn ook zakkien / reis zakkien / daar men het noodige / in mede draagt. Matth. 10: 10. en verkrigjd u / nog male tot den weg / nog twee zakkien. Ec.

3. Is ook een wooyd / gebruikelijk in 't op tellen. Ieza 11: 11. het zal gescreven / ten dien dage / dat de heere ten anderen male zijne hand aansleggen zal Ec. 1 Sam. 3: 8. de Heere riep Samuel ten derde male. 2 Kon. 13: 9. gij zoudt vijf / ofte ses maal geslagen hebben.

MANE.

1. De mane, is een licht aan den twerden hemel / geschape tot heerschappie des nagts. Joh. 31: 26. in dien ik het licht aangezien hebbe / wanneer het schein; ofte de mane heerlik booytkwam.

2. Ook geld mane: ofte iemand mane op zijn beloften: ook iemand vermane, tot zijn pligten. Philipp. 4: 2. ik vermane Euodian / ende ik vermane Sintichen / dat ze eens gezind zijn in den Heere.

MAT.

1. Mat, dat is / moede anvgtig. Ieza. 1: 4. het gantsche hoofd is krank / ende het gantsche herte is mat. Iez. 40: 31. zij zullen opbaeren met blaugelen als de atenden zij zullen loopen / ende niet moede worden. zij zullen wandelen / ende niet

maer worden.

2. **Is** ook **lets** te hebben gemeten. **Ezech.** 47: 3. 4. 5. ende daar is **een** **meetsnoer** in zijne hand / ende hij mat 1000 ellen — doe mat hij nog 1000 ellen — — — — — booyts mat hij nog 1000 ellen

MERKT.

Een **merkt**, is een plaats / daarmede de waren te koop brengt. **Ezech.** 27: 12. 14. 16. 22. met **Zilver** / **Ijzer** / **Cin** / ende **Lood** / handelden zij op uwe **Merkten** ; uit den huize van **Togarna** / leverden zij peyden / ende **ruiteren** / ende **muil** **Ezels** / op uwe **merkten**. **Ec.** **En** een **gemeene** **wandelplaats** / oft **vergaderplaats** des volks. **Matth.** 20: 3. ende uitgegaan zijnde / ontrent de derde uurs / zag hij andere ledigstaande op de **merkt**, **ziet** ook **Mark.** 7: 4.

2. **Het** is ook **merken**, **bestandelyk** **letten** / **Spreuk.** 4: 20. **mijn** **Zone** **merkt** op **mijne** **woorden**. **Ec.** en 5: 1. **mijn** **zone** / **me. kt** op **mijne** **wijsheid**.

MIJNEN.

1. **Mijnen**, is een toe eigeninge die **behend** is / **ps.** 18: 30. met **mijnen** **God** **spring** ik over **eenen** **muur**.

2. **Mijnen**, zijn **onderaardsche** **holen** **uitgegraven** **holligheden**: **gelijk** **daar** **zijn** **viandlyke** **mijnen**, ende **oudergravingen**; of ook **Goud** **mijnen**, **Zilver** **mijnen**, ofte **mijnen** **van** **andere** **onderaardsche** **metallen**.

MIST.

1. **Dat** **men** op 't **land** **brengt** / **Jez.** 35: 10. **Moed** **zal** **onder** **hen** **verdorcht** **worden** **gelijk** **het** **stros** **verdorcht** **wordt** **tot** **mist**. **lev.** 4: 11. **zijn** **in** **gewand** / ende **zijn** **mist**. **Ezech.** 4: 15. **Ruiteren** **mist**.

2. **Ook** **nevel** / **damp** / **mistig** **toer**.

3. **Als** **men** **iet** **heeft** **verloren**. **zoo** **wordt** **het** **gemist** ; als **iemand** **niet** **en** **komt** **iet** **gewoone** **vergaderinge** / **hij** **wordt** **gemist**. **1 Sam.** 20: 6. **in** **dien** **u** **vader** **mij** **gewisselij** **mist**. **Jez.** 40: 26. **daar** **en** **wordt** 'er **niet** **een** **gemist**.

4. **Als** **men** **zijn** **oogmerk** **niet** **kan** **bereiken** ; als **men** **eenige** **aduisen** **heeft** **begeaan** / **dan** **zegt** **men** / **ik** **heb** **gemist** , **hij** **heeft** **gemist**.

Nota. **Ga**, **Jongen**, **zei** **den** **baas**, **ziet** **datje** **niet** **en** **mist**.

Sta **op**, **ga** **heen**, **en** **ziet**, **en** **zegt**, **war** **weder** **is** 't.

Ja **baas**, **zei** **Pieter** **doe** ; **de** **lugt** **die** **is** **vol** **mist** ;

Ga, **Pieter**, **aan** **het** **werk**, **de** **wind** **zal** **d'** **mist** **verjagen**,

De **mist** **moet** **op** **het** **Land**, **al** **mist** **te** 't **nog** **drie** **dagen**.

NAGELN.

1. **Zijn** **spijker** / ofte **hout** **pinnen**. **Rigt.** 4: 21. **een** **nagel** **der** **tente**. **Preb.** 12: 11. **de** **woorden** **der** **wijze** / **zijn** **gelijk** **prikhelen** / ende **gelijk** **nagelen** **diep** **in** **geslagen**. **Jez.** 21: 23. **ik** **zal** **hem** **als** **een** **nagel** **in** **slaan** / **in** **een** **baste** **plaats**.

2. **nagelen** **der** **handen** / ende **voeten** ; **Genit.** 21: 12. **zij** **zal** **haar** **hoofd** **scheuten** / ende **haare** **nagelen** **besnijden**. **Dan.** 4: 33. **de** **nagelen** **van** **Abukadnezar** / **werden** **als** **der** **voelen**.

NAAR.

1. **Naar**, **Word** **gezegd** / **van** **een** **zake** / **die** **ijsselij** / **weesselij** / **verschuldaelij** is : **men** **zegt** ; **een** **naar** **gezigt** / **een** **naar** **geheim** ; **een** **naar** **gezigt** ; **een** **naar** **gemeen**. **Ec.**

2. **Het** **woord** / **naar** : **word** **ook** **gebruikt** **wanneer** **men** **ergens** **heen** **riesd** ; **gelijk** / **naar** **Holland** / **naar** **Zeeland** / **naar** **Dankijss** / **naar** **Engeland**. **Ec.** **hoe** **wel** **het** **wel** **natuurlijker** **is** **dat** **men** **zegt** ; **na** **Holland**

Holland / na Zeeland. Ec. het welk ook
wel geschied.

NAMEN.

1. Namen der Menschen. Matth. 10 :
2. de namen der 12 Apostelen / zijn de-
ze. Ec.
3. Doch iets genomen te hebben : Jozua.
9 : 4. de Gibeoniten die namen oude zake-
ken op haar Ezelen. Jona. 1 : 15. Zij
namen Jona op / ende wierpen hem in
de Zee. en zoo zeer veel.

NET.

1. Een daad / die wel op zijn ordze is
gedaan / is net. een zake wel te beleggen
en te ordonneren / is net. een ciechste en
welbloeiende redeneringe / is net. een
persoon / het zij een mans of vrouw per-
soon / die zeer kuis en niet moesig of
buil is / die is net. gelijk dit woord in
zoo danige gevallen zeer veel word gebruikt.
2. Is ook een vis net. Matth. 13 : 47.
Het koningrijke der hemelen is / gelijk een
net / geworpen in de Zee / en dat aller-
lei soorte van visschen te samen vngd.
of ook een vogel net. Spreuk 1 : 17 ze-
kerlijst / het net word te vergeefs gespreid
voor de oogen van allerlei gevogete.

OORD.

1. Een oord des werelds / dat is / d'
een of d'andere hoek des werelds. Ziet in
den rym van 24 psalm zynen berg is een
heilig oord. en ps. 32 in den rym : wy
hebben gebonden in 't veld / een oord,
welk voo; u wezen sal.
2. Een oord, is ook een vier de deel van
een zehere prunning; gelijk een oortje van
een smitber / zijn twee druuten; een oord
guldring is 5 smitbers. Ziet Mark. 12 : 42.
een arme weduwe wierp twee kleine pen-
ningkens in de schatkiste / welke is een
oord.
3. oord, is ook bij de laudlieden / het

betreden overschot van het ruige boeder
der bersten / daar zij het beste hebben uit-
gezogt.

PAK, PAKKEN.

1. Eenige lichamelijke sossen / tot mal-
kanderen tusschen / en pakken. Ziet de
spreekwyze bij geijkenisse / Job. 14 : 17.
mijn over tredinge zijn in een bondelken
verzegeld : ende gij pakt mijn ongerechtig-
heden op een. gen. 49 : 14. Jafaschar / is
een sterck gebreed ezel / nederliggende tuf-
schen twee pakken. gal. 6 : 5. een igelyk
zal zijn eigen pak dragen.
2. Het is ook iemand in toornigheid weg-
sagen : num. 24 : 12. ende nu / pakt u weg
na uwe plaats.

POOT.

1. Een poot van een beest; en met ber-
anderinge van klank ook.
2. Een poot / of pote / diemen in d'
aarde steek / om een boom te worden.

POSTEN.

1. Zijn posten van een deure. Jezu 6 :
4. zoo dat de posten der dorpelen haar be-
wegden. Exod : 12 : 22. word gespro-
ken van beide de zijde posten en den boven
dorpel.
2. Zijn ook boden / post boden; gelijk
in den rym van den. 104. ps. van den
winden / die ligt zijn / ende snel : maekt
gij uwe posten en boden wel.
3. In een groote rekeninge / komen
zoo vele posten te samen bij malkanderen.
4. Posten zijn ook zehere soorten van
ribier visschen.

PRIJS.

1. Dat is / heerlijkheid / en lof / van
God / en grootmakinge van zyne name.
Ephes. 1 : 6 tot prijs der heerlijkheid zij-
ner genade. philip 1 : 11. tot heerlijkheid /
ende

ende prijs Gods.

2. Het is ook hoogzeld. hand. 4: 34. zij brachten den prijs der bechogte goederen / ende leide die aan de hoeten der Jhposelen.

RADEN.

1. Een raadsel beklaren / en uitleggen. Rijkere. 14: 12. ik zal u lieden een raadsel te raden geven ziet. Spr. 1: 6

2. Een ander van goeden raad bedienen. Spreuk. 12: 20. die vrede raden, hebben blifschap. Openb. 3: 18. ik rade u / dat gij van mij hoort / Gont / beproeud / komende uit het vier: op dat gij Rijk mogt worden.

RAPEN.

1. Jets on rapen ofte weg rapen. Jerem. 8: 13. ende ik zal voor zehet weg rapen, spreekt de Heere. Ec

2. Het is ook een gewas des velds / tot spijze der menschen. veld rapen. of koolen / op zijn hollands.

REDEN.

1. Reden, is een zin rijke stoffe / doer welbloeffende woorden uitgesproken / ofte een ciertlike Oratie. Joh. 6: 20. deze reden is hard / wie kan de zelve hooren. Wand. 12: 21. Herodes op den regterstoel gezeten zijnde. dede een reden tot het volk.

2. Het is ook op eenen wagen / of eenig beest gereden te hebben. gen. 24: 61. Gebekka / met hare jonge Dogteren / reden op Kameelen.

REGENT.

1. Een Regent is / die ober een rijk / land / of Stad / gestelt is om te regeren. In absence / ofte minder jarigheid vanden erf Royk / of overste; ofte uit een aangeboren of testamentaric regt. Die is een regent.

2. Zoo leeft en sjeektmen van den Regen. Marth. 5: 35. de Heere laat zijne Sonne opgaan / ober goede / ende kwade; ende hij regent beide ober rechtbeerdige / ende onrechtbeerdige.

RIJM.

1. Rijn, die in den herfst / ofte ook des wintets meest bald / beroofsaak door een koude ligt. Job. 38: 29. uit wien bluit komt het ijs voort? ofte wie baard den rijn des hemels? ps. 147: 16. hij stroud de rijn, als aschen.

2. Het is ook een gedugt of gezang in order te stellen / een rymichrivt, een rijn gedugt.

ROEDE.

1. Is een tugt roede. Spr. 23: 13. en weerd de tugt van den jongen niet: als gij hem met de roede zult slaan / en zal hij niet sierven; gij zult hem met de roede slaan / ende zijne Ziele van de helle red-den.

2. Een meet roede. Openb. 11: 1. ende my wierd een riet stok gegeven een meet roede gelijc.

ROOV, ROOVEN.

1. Te rooven, te plunderen. Jozua. 8: 2. behalven / dat gij haren roov, ende haar vee / voort u hebben rooven zult.

2. Ook is hij verdoovunge van klank / een harde horst / op een arident of zeere. die men dan noemd / een roov, of roove. dog schoon dese klank veranderd; nogtaug blijen't de zelve letteren.

ROOK.

1. Rook is / dat van't vier komt. Jozua. 8: 18. 20. zij staken de Stad aen met vier / als de mannen van ai haer agtre om lieerden / zoo zagen zij / ende ziet de rook der Stad ging op na den hemel.

2. Ook het te hebben groken door de reu-
ke

ke. Gen. 8: 20. de Heete rook dien heb-
ken reuk. Weer met veranderde klank.

SCHEN. SCHEENEN.

1. De scheen van een mensche. de reu-
ze Goliath hadde een koperen scheen har-
nastij boven zijne hoeten. 1 Sam. 17: 6.

2. Sch is het een schijnsel van een ligt /
het zij van de zonne / ofte van de mane /
Job 31: 26. zoo in het ligt aangezien heb-
be wanneer het schoen ; ofte de mane
heerlijk voortgaande.

3. Als mede / om de gestaltenisse van
een zake uit te beelden. luk. 24: 11. haar
troyden schenen voor haar als idel gheslap.

SCHUEREN.

1. Daar men de veldbyugten in verza-
meld. Joel. 1: 17. De schueren zijn af-
gebroken / want het hoorn is verdojret.
Luk. 12: 18. ik zal mijne schueren afbje-
ken / ende grooter bouwen ; ende sal aldaar
verzamen al dit mijn gewas. &c.

2. Sch schoon maken / oppronken
schueren. Jer. 4: 20. al scheurder op uwe
ogen met blanketsel / &c.

Nota. Hoe is dit volk zoo dwaas , wat won-
der vrende kueren.

Zy branden turv ; en hout , maar
gaan dje eerst nog schueren.

SCHOOT.

1. Dat is / hy heeft geschoten met een
pijl / pijlen / snaphaan / of ander schiet ge-
weer. 2 Kon. 13: 17. Doe zeide Eliza /
schiet / ende hy schoot. 1. Sam. 18: 11.
Jhaul schoot de speesse. en 20: 36. Jonathan
schoot een pijl.

2. Van enig ding dat gedeeld word of
gehonsumeert word daar een overichor of
overblijfsel is gebleven. Zo word gezegd ;
dat Schoor'er over ; ofte zoo veel / of zoo
veel schoor'er over ; gelijk'er word gezegd
van de overg. schoorene bprokken daar me-
de 12 hoeben wierden gebuld Johan. 6.

3. Het middel lijf van een mensche / ofte
dat deel des lichaams dat men de schoot
noemd. Num. 11: 12. hebb' ik dan al
dit volk ontfangen ? hebb' ik het gebaar ?
dat gij tot mij zoud zegen dyaagd'et in
uwen schoot, gelijk een boedster vader den
zoogeling draagd. Joh. 13: 23. Een
van de Discipelen was aansittende in den
schoot Jezus.

SLOOT.

1. Dat is / een gragt / of duibe ; een
water sloot.

2. Sch let dat toegesloten wierd. ge-
lijk. Gen. 7: 16. de Heete sloot de Arks
agter hen toe.

STAL.

1. Dat is / in den eersten opslag / een
stal der beesten. Johan. 10. die niet in en
gaat door de deure in den stal der schapen.

2. Sch is het zoo veel / als hij stooi /
hij heeft gestoen. 2 Sam. 15: 6. alzoo
stal Abzalon het herte der Mannen I-
zaais.

STAKEN.

1. Dat zijn groote stangen / houtte pa-
len / houtte Staken.

2. Te staken / gelijk de Discipelen het
Schip aftaken na de diepte. en Jezua.
8: 19. zij raken de stad aan met vier.

STEEN.

1. Dat is / een steen, het zij / een ge-
bakhen / ofte een natuurlijken steen. een
steen is zwaar / en het zand gewichtig /
segt Salamon.

2. Sch gezugt gestoen , en gekerm.
Ik zugt, en stoen, met pijn en smert.
En voel de stramen in mijne hert.

STONDEN.

Dat zijn tijden. Dan. 2: 21. hij betam-
dero

derd de tissen / ende stonden.

2. Beteekend het staan. **Czech. 1 : 1 :**

21. zij stonden op hare voeten.

3. Ook haastelijk / schielijk. **Pand. 12 :**

23. ende van stonden aan sloeg hem een Engel des Heeren. **Luk. 2** ende van stonden aan was daar met Engel een wettige te des hettelichen berleegers.

SCHEPPEN.

1. Water scheppen. **Josa. 12 : 3.** Gij hieden zult water scheppen met vruyde / uit de fonteyne des heils.

2. Het is ook schepselen voortbrengen. ofte wat niets te doen hoortkomen. **Jes. 38. 45 : 7.** ik formete het ligt ende scheppe de duisternisse / ik maake den vrede / en scheppe het kwaad.

SPOREN.

1. Zijn pijkhelen / ofte sporen. die de peerden ridders aan de voeten hebben / daar zij de peerden mede steken en pijkhelen om te haastiger te doen voortloopen.

2. Sporen, zijn ook paden / wegen / voetsporen, ofte voetstappen. **Spreek. 4 : 11.** ik ondertwijze u in den weg der wijsheid / ik doe u treden in de rechte sporen. **ps. 23 : 2.** hij leid mij in het spoor der gerechtigheid.

TEENEN.

1. Teenen aan de voeten. **2 Sam. 21 :** 20. daar was een zeer lang man / die 6 vingeren hadde aan zijne handen / ende 6 teenen aan zijne voeten. **24 :** in 't getal.

2. Teenen, zijn ook wiffen / die de maan demakers gebruyken.

TEER.

1. Teer, is een substantie die veel aan de Schenen word gebruykt. en elders aan groff werk genoeg bekend; men zegd ook veel terre / of tarte.

2. Maar word teerkost met de zelve

letters en klank uitgesproken / of teerkeld. om op een reize of anderzins van te reoren. **Gen. 41 : 25.** Joseph gebood / dat men zijne broeders teerkost gabe tot den weg. **Jozu. 9 : 12.** dit ons brood hebben wij warm tot onze teerkost uit onze huizen genomen.

3. nog schrijbden met de zelve letters (dog met veranderinge van klank uitsprekende) een zake / of eenig ding / dat niet al te hard word gehandeld zijn / wegens de teerheid der zeibe. gelijk **Matth. 24 : 42.** ende leerd van den vigeboom deze gelijkenisse : wanneer zijnen tak nu teer word / ende de bladeren uitspuiten. zoo weet gij dat de Zomer na bij is. hier van het woord van teerherigheid.

Nota. Een Jongen won voor loon 3 stuivers alle dag;

Verteerde hoven dien 6 stuivers ;
zoo men zag :

De teering, dat kon gaan, maar
't loon te hijster poter,

Nog hield hij evenwel 3 stuivers
daar van over.

VAST, VASTEN.

1. Vasten, is een onthoudinge der spijs. **Jes. 58 : 3. 5.** waarom vasten wij / ende gij en ziet het niet aan — zoude het zulk een vasten zijn dat ik verkiezen zoude ?

2. Ook een zake / die vast, zeker, onfeilbaar is. **Heb. 2 : 2.** indien het woord / dooy de Engelen gesproken / is vast geweest. **Ec. Heb. 3 : 14.** wij zijn Christe deelagig geworden; zoo wij anders het beginsel deses vasten grondt tot den einde toe vast behouden.

VELLEN.

1. Vellen van beesten. **Gen. 3 : 21.** de Heere maakte Adam ende zijn wijf rokken van vellen. **Exod. 25 : 5.** rood gewerretude rams vellen, en dassen vellen.

2. Iemand

2. Iemand omme te brengen / of te dooden. 1 Sam. 18: 25. Saul zogte David te vellen door de hand der Filistinen. Ezech. 32: 12. Ik zal uwe menigte vellen, door de Zweerden der heiden.

VERBONDEN.

1. Men zegt een wonde verbonden te wezen / wanneer een Medicijn meester een verband heeft gedaan.

2. Verbonden. zijn Kontrakten, die bezworen zijn tusschen verscheide persoonen. Zoo leestmen van de verbonden Gods met Azael. Rom. 9: 4. welker zijnde verbonden, ende de wet gebinge. Ec. gal 4: 24. deze zijn de 2 verbonden Ec.

VERGEEVD, VERGEVEN.

1. Vergeven, is iemand de zonden / ofte de misdaden kwijt te schelden. Joh. 20: 23. Zoo gij iemands zonden vergeevd, dien worden ze vergeven.

2. Hem zelve / of een ander door begift / of beuign omme-bjengen en al zoo vergeven.

Nota. Mijn vriend had op een tijd, hem tegen mij misgaan;
Op d'een of d'and're wijze had hij aan mij misdaan;
Den Predikant die zei dat ik hem moest vergeven;
Ik dagt, vergeev ik hem, zoo kost het beid' ons leven.

VIER.

1. Het vier, is een van de vier elementen / genoeg bekend.

2. Het woord vier, word ook in het tellen genoemd / en is het vierde getal / zoo als hier reeds bij is / de vier elementen. De ribiere / in het Parabijs / verbeelde haer in vier hoofden Ec. gep. 2: 10.

VOEDER.

1. Een voeder, is een zekere mate van natte ware / als wijn Ec. men weet wat het is / een voeder wijn van 6 ainen.

2. Voeder, is ook spijze / boornamentslijf / der beest. Jez. 30: 24. de ossen / en ezel buclens die het land bouwten / zullen zuiver voeder eten dat wel verschuddet is / met den wery schoffel ende met den wan. Moz. 11: 4. Ik was hen / als de gene die het sok van op hare kinnebakken opligtede / ende ik reikte hem voeder toe.

VORST.

1. Een Vorst, is een Koning / een monarg. Ezech. 21: 25. Ende gij o onheilig / godloos vorst Azaels / wiens bag kornen zal.

2. Wanneer het des winters bjiest / en de wateren berestven / dan is 'er vorst. Job 37: 10. door zijn geblaas geerd God de vorst, zoo dat de breede wateren berestvd worden.

VOREN.

1. Voren, is het tegengestelde van agter. ps. 139: 5. gij bezet mij van agieren, ende van voren.

2. Ploeg voren, voren des Lands. ps. 129. Ploegers hebben op mijnen rugge geploegd; zij hebben haare voren lang getogen.

3. Voren, is ook een Afbiet bij van die naam.

WAGEN.

1. Een wagen, is een oud oorlogsgewig / nu bij ons in groot gebruik / die van Peerden word getrokken / en daar men op rijd. gen: 42: 48. hij dede hem rijden op den tweeden wagen dien hij hadde. erod. 14: 6. hij spande zijnen wagen aan / ende nam zijn volk met hem.

2. Wagen, zijn ook weegtuigen / in 't getal van vele / en in 'teen getal / een wagen. ps. 16: 11. eenre rechte wagen, ende weegschale

thale zijn des heeren.

3. Ook is 't een woord dat dug woord uit gezocht / van een abouturier / die zeer ijtelligh zcgd. Ik zal het eens wagen. of ik zalder / 300 veel / of 300 veel aan wagen dat is / ik zal 't eens avontuuren.

WARE, WAREN.

1. Het Ware, is het tegengestelde van het valsche. Joh. 15 : 1. Ik ben de ware wijnstok / en mijn Vader is de landman / ook het tegengestelde / van het schadu magtige. Heb. 8 : 2. Een bedienaar des heiligen / ende des waren tabernakels.

2. Waren, zijn ook koopmanschappen / koopwaren. Openb. 18 : 11. Ec. De kooplieden der aarde / zullen weenen / en rouwe maken over haar ; om dat niemand hare ware meer en koopt / ware vangoudende van zilver. Ec.

3. Nog word dit woord zeer veel gebruikt in dagelijksche vertellingen / en verhalen. gelijk Hand. 2 : 5. Daar waren joden te Jeruzalem woonende / Ec. en hand. 13 : 1. Daar waren tot Antiochien / in de gemeente die daar was / enige propheeten ende keraars en zoo doorgaans zeer veel.

WAND.

1. De wand van enig huys / of ander gebouwen. Dan. 5 : 5. ter zelve ure kwamen daar bingeren van eenes menschen hand voert die schyben over den handelaar ; op den kalk van den wand des koninglijken palais.

2. Het bovenste geveerte van een schip word genoemd het wand van het schip. scheeps wand.

3. Zoo word 'et ook gesproken van het een of 't ander / dat ergens ingewonden werd in de vooredene tijd / en als het word verhaald / dan is het / gelijk Luk. 2 : 7. Zy barde haren een ijgebozen zone / ende wand hem in doeken. en Matth. 27 :

59. Joseph. het lichaam nemende / wond het zelve in een zuiver sijn linwaat.

WAS

1. Was is een taarje buigzame stoffe / die ook door de hitte lichtelijh smelt / en die vande honing die word verzameld van veel derleijhe kruiden en bloemen. Ps. 22 : 15. mijn herte is als was ; het is gesmolten in 't midden mijnes ingewands. Ziet ook Psalm 68 : 3. en 97 : 5. Mich. 1 : 4.

2. Zoo spreekt men van een zaal / of persoon de welke gewees en verleden is. Openb. 17 : 8. Het beest, dat op gezien hebt / was ; ende / en is niet. en vers 11. het beest dat was, ende niet en is.

3. Het gewas des belids. aard gewas. ps. 67 : 7. De aarde geest haat gewas. Nota. Wat was was, eer dat was was was ?

WEG.

1. Een weg, die men gaad / of wandeld. Jez. 30 : 21. dit is de weg, wandeld in de zelow. Joh. 14 : 4. ende waar ik hen en ga / weet gij / ende de weg weet gij. 5. Ich en weten niet waar gij herten gaat / ende hoe konnen wij den weg weten ? 6. ik ben de weg, en de waarheid / en het leven / etc.

2. Ook iets weg nemen, weg werpen. Joh. 15 : 2. alle ranke die in mij geen vrugt en draagd die neemt hij weg. luk. 4 : 35. het en is nog tot het land / nog tot den mesthoop bekwamen men werpt het weg.

WEGEN.

1. Wegen, die men gaad / of wandeld. Deut. 28 : 7. door eenen weg zullen zij tot u uit trekken ; maar door 7 wegen zullen zij voor u aangezigt vlieden.

2. Wegen, in een wagen / ofte weegschaken. 2 Sam. 18 : 12. ende of ik al 1000 zilveringen op mijne hand mogte wegen. 2 Kon. 20 : 39. ofte gij zult eenen takel zilver op wegen.

week

WEEK:

1. Als iemand stoutvassig blijft / op een plaats / of bij een zaak / dan zegd men ; hij week niet. gelijk luk 2: 37. Anna was een weduwe van ontrent 84 Jaar / de werke niet en week uit den Tempel met vasten / ende bidden. Hand. 19: 9. Als sommige berhard wierden week hij van haar.

2. Met veranderinge van klaph betcehend die wooyd met de zelve letteren / een weekheid, blootheid / en vreesagtigheid des herten. Job. 23: 16. God heeft mijn herte week gemaakt. hand. 21: 13. wat doet gij / dat gij weend / ende mijn herte week maakt ?

WEKEN.

1. Weken, van 7 dagen. Dan 10: 2. In die dagen was ik treurende bye weken der dagen / ofte Jaar weken / als Levit. 23: 8.

2. Ook geweken, afgeweken, zy weken ogeterwaars. ps 14: 3. en Rom. 3: 12. alle zijn zij afgeweken; Mt. 19: 15. ende zij weken daar henen / dat zij inkwamen / om in Sibera te vernagen.

WEERD.

1. Een huijsweerd of weerdinne. Luk. 10: 35. des anderen daags weggaande / langde hij 2 penningen ende gabze den weerd. Exod. 3: 22. elke vrouwe zal van haar na buurinne / ende waer dinne hare's huize's / eischen / zijere vaten. etc.

2. De weerdigheid van een persoon of te zake. Luk. 7: 2. een zehet dienstmege / van een hoofdman ober hounder / die hem zeer weerd was / krank zijnde lag op zijn sterben. ziet vers 4. ziet ook klaagl. 1: 11.

3. Met geerd ook te keunen / een zake of te heeren / ofte weeren. Sp. 23: 13. en weerd de tugt van de n jongen niet. etc.

WEES.

1. Met deze lettergreep leeft men / en

beschijfden een Weeskind, weeskamer, weeshuis en ook het weesken zelve. Job 24: 9. zij rukken het weesken van de bofst.

2. Maar ook geven deze letteren in een andere zin / ook een andere klank ; en betcehend van een aantwijzinge van eenig ding. gelijk als met de binger. Exod. 15: 23. De Heere wees hem een hout / dat wierp hij in het water. Exod. 34: 1. De Heere wees Moze het gantsche land O. lead / tot dan toe.

WETTEN.

1. Zijn wetten van God / of van de O. beheden aan den volke voer geschreven. Jez. 24: 5. Zij overtreden de wetten / sij veranderen de inzettingen / zij vernietigen het eeuwig verbond.

2. Wetten, is ook slijpen, scherp maken; deut. 32. indien ik mijn glinsteerens de zwaard wete, ende mijn hand ten gerichte grijpt. ps. 72: 13. indien hij zig niet en bekeert / zoo zal hij sijn Zwaard wetten.

WILDE.

1. Verscheurende dieren wooyden genaamd wilde dieren. Jez. 13: 21. daar zullen nedertiggen de wilde dieren der woostine; Ps 22. wilde dieren der eilanden de zee baren wooyden genoemd wilde baren der Zee. Jude vers 13.

2. Wooyd gezegd van iemand die het eene of het andere wilde doen / of niet wilde doen. 2 Sam. 13: 14. Amnon die en wilde niet hooren na de stemme van Thamar. luk. 15: 28. maar hy werd toornig / ende en wilde niet ingaan.

WIJKEN.

1. Afwijken / heen wijken. ps. 119: 19. Zy wijken verre van uwe wet. Jez 54: 10. bergen zullen wijken / ende heuvelen wanaken / maar mijn goedertierenheid en zal van u niet wijken.

2. Afwijken / zyn ook / wegen / straten / wooyden

woyden / en getoefen. luk. 14: 21. Gaat haastelst uit / in de straten / ende wyken der Stad. Jerem. 5: 1. gaat om / door de wyken van Jerusaleim / ende zoekt op hare straten.

WIJZEN, WIJZE.

1. Wijze lieden / wijzen raad. spz 1: 5. die verstandig is / zal wijzen raad bekomen. 1 Kor. 1: 19. Ik zal de wijsheid der wijze doen vergaan.

2. Wijzen, als met de binger iets aan wijzen. luk. 22: 12. hij zal u een grootte toegeruste opperzake wijzen. 1 kor. 12: 31. ik wijze u eenen weg die nog nietnemender is.

3. Een wijze / ofte maniere van doen. 1 kor. 15: 2. indien gij het Evangelium behoud / op zoodanigen wijze, als ik het u verkondigd hebbe. hand. 15: 1. indien gij niet besneden en word na de wijze van Moze / zoo en kond gij niet zalig woyden.

ZAGEN.

1. Zagen, zijn werktuigen daar mede men het hout / of ook wel steenen / van malkanden scheid / en afzaagd. Iezai. 10: 15. Zaken zage pogchen / tegen dien / dieze trekt ? 2 Sam. 12: 31. Het volk nu boerde hij uit / ende leide 't onder zagen, ende izere dofschwaegens.

2. Volk word dit woord zo gebruikt / wanneer der wat gezien is ende het word dan verhaald gelijk Exod. 24: 10. Zij zagen den God Israels; ende onder zijne voeten als het weck van Sappir steenen. 1 Sam. 19: 20. Doe sond Paul boden henen om Dabid te halen; die zagen een vergaderinge van propheten.

ZAT.

1. Dat is / van eenige zake / ofte spijze of drank ver zachtig te wesen / ja tot walgens toe. Job 14: 1. zat van onruste / en 42: 17. Job sterb / oud / ende der dagen zat. Hozei 4: 10. Zij zullen eten maar niet zat

woyden. Ziet ook spz. 25: 16 / 17.

2. 't Is ook zoo veel als / hij heeft gezeten; van een / die hier of daar gezeten heeft / zegt men; hij zat daar ofte ginder. Jona 4: 5. Jona zat onder een berdek in de schaduw. Job zat neder in 't midden der asche / kap. 2: 6. Saul zat op eenen heubel onder 't geboomte. Jezus zat aan met de 12. Een blinde zat aan den weg. het volk zat neder om te eten en te dymken. 1 Kor. 10: 7.

ZEVEN.

1. Seben / zijn ook zibten geheeten / en by sommige woydens zeven genoemd en 't is ook beide de naam. Ziet ook Amos 9: 9. Ik zal het huys Israels onder alle de heidenen schudden / gelijk het zaad geschudd word in een zeve.

2. Maar 't is ook een getal van zeer veel gebuik in den Bibel meer dan eenig ander getal. Om hoze te gaan beziet maar de Openbaringe Johannis / daar leesmen van zeven goude handelaars / van zeven gemeenten / zeven lampen / zeven geesten Gods / zeven lamts hoornen / zeven ooggen des lamts / zeven hoofden des beestes. zeven hazuinen / zeven stouen / zeven laste plagen etc.

ZIN.

1. Zin was een zekere woestine van die name. Num. 13: 31. alzoo trokken zij op ende verspieden 't land / van de Westine Zin af / tot Aehob toe / daar men gaat na Hamath.

2. 't Is ook het regte verstand / en begrip van een duistere zake / ofte spzeuke. Dan 9: 22. nu ben ik uitgegaan / om u den zin te doen verstaan. Rom 1: 2. God hadde de heidenen overgegeven in eenen verkeerden Zin, om te doen / dingen die niet en betamen. verstaat hier: in een verkeerd verstand. namentlijk / het verstand des vlesches. Ziet van den zin des Herten Rom. 1: 34. 1 Kor. 2: 16.

zonden

ZONDEN.

1. Zonden, zijn misdaden / en die de geloovige om Christi wille van Gode woorden vergeven. Zij woorden zonden genoemd Joh. 20:23. Zo gij iemands zonden vergeeft / die zijnze vergeven: zo gij iemands zonden houdt / die zijnze gehouden.

2. Wanneer d'eene woord uitgezonden van de andere / dan woord dit woord volkomelijk gebuikt / gelijk hand. 16:35. als het dag geworden was / doe zonden de Hoofdmannen / de stads dienaars. zeggen de; laat die mensche los.

ZWEERD.

1. Een zwaard, is een krijgstuig / om in den oorlog te gebuiken. Mich. 3:3. het eene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen / ende zij en zullen den krijg niet meer leeren. Nahum 3:3. de smiter sleet om hooge / zo het blammende zwaard, als de blyzende spieffe.

2. Ook woord hier mede te verstaan ge-

geben / het eedzweeren. Zach. 5:4. den bloek zoude komen in het huis des genen / die bij des Heeren name valscheijf zweerd, Jakobi 5:12. dog voort alle dingen / wijne hoeders / en zweerd niet / nog bij den Hemel / nog bij de aarde / maar laat zij u woord; ja / ja: neem / neem.

ZWEEREN.

1. Zweeren, zijn etteragtige zeken / of te blaten. Exod. 9:9 / 10 / 11. het stof van Egypten / wierd aan de Egyptenaren tot zweeren, zo dat zij niet en konden staan van wegen de zweeren. 'Ink. 16:20 / 21. Lazarus lag voort de poorte van de rijke man / vol zweeren.

2. Ook een eedzweeren. Jez. 65:16. wie zweeren zal op aarden / die zal zweeren, bij de God der waarheid.

Andere mindere woordkens hebbe ik, om wat kort te gaan latendoorfschietten.

Eenige

RAADSELEN der OUDE,

Met eenige tusschen gevoude van den Auteurs, voorgesteld by maniere van Vragen en Andwoorden: dienende tot Leeringe.

Vra. Wat letter is dit?

Rou, en vreugde; zijn verscheide.
Blij gejuig, en naar geschreeu:
Nochtans make ik die beide;
In mij vind gij uur, en eeg.
Met ons vieren; doen wij komen,
Goud, dat ider minnen zal;
Maar als ik ben weg genomen
Blijvd de grootste schat van al.

Ant. 't Is de klink letter U. Neemd die uit het woord, goud, weg zo zal het; God, moeten zijn. 'twelk zeker den grootsten schat is.

Vra. Welke zijn de grootste mirakelen van alle Gods mirakelen ?

Antw. Augustinus Zegt de verborgentheid van de menschwerdige Christus: ende de welbaad van zijn lijden. 1 Tim. 3: 16. Ende buiten alle twijfel, de verborgentheid der Godzaligheid is groot; God is geopenbaard in den vleesche.

Vra. Wat was 't voor een zeer hoogs mensche / die om een zeer snoode prijs andere heeft verhogt / dat hij ooit in zijn magt hadde / en dat diebaarder was van de geheele wereld ?

Ant. Judas den verrader Christus / heeft hem om dertig penningen verhogt.

Vra. Een zeker vroom man begeerde een gabe van een booze / ende schalk / 'twelk uit nemeuder was dan de geheele wereld; en wat was dat voor een gabe ?

Ant. Joseph van Arimathea, een eerbaar Raadsheer / begeerde van Pilatus / die een goddeloos man was / het lighaam van de heere Jezus Christus.

Vra. Wat is het voor een offerchaude / die God zelve van den mensche eischt ?

Ant. Het herte. bij spr. 23: 26. Mijn Zone geef mij u herte.

Vra. Welke is de alderopperste gabe van alle die God ons heeft gegeven ?

Ant. Een meerder gabe konde God ons geven / dan dat hij ons hem zelven heeft gegeven. wat zoude ons dan beter komen genoegten / dan dien te bezitten / die zelve alle dingen bezit. Die tot Abraham zeide; en vrees niet, ik ben u schild en loon zeer groot, Gen. 15: 1. en Ps. 50: 7. Ik God ben u God. Laat ons dan met Wazaph uitroepen ps. 73. 25. 26. Wien heb ik nevens u in den hemel? nevens u en lust mij ook niet op der aarden; bezwijkt mijn vlees ende mijn herte, zoo is God de rotz-keem mijns herten, en mijn deel in eeuwigheid.

Vra. Welke is de spreuke waar mede Augustinus God sprekende in voerd ?

Ant. Deze; ik hebbe te koop. wat heere? het Koninkrijk der hemelen. waar mede koopt men 't? het rijk met armoede; de blijdschap met de droevenisse; deruste, met moite; de eerlikheid, met schande; het leven, met de dood.

Vra. Wie zijn ouder / de Goden / of de menschen ?

Ant. Zeker zijn de menschen ouder / dieze tot goden hebben gemaakt. namelijk / de afgoden der heidnen.

Vra. Welk is het alderschoonste ? **Ant.** De wereld; want het is Gods werk boven het welke niet schoonder en is.

Vra. Die een Christen wil wezen / die moet versmaden / dat'er schijnd te wezen / en nogtans niet is; ende hij moet binden en beminnen / dat gene dat neder en schijnd te wezen / en nogtans is. wat is dog dat ?

Ant. Dat'er schijnd te wezen / en niet en is; dat is / al het gene dat in dezer wereld is / 't welke den mensche brengh tot niet te wezen: maar dat niet en schijnd te wezen / en nogtans is; dat is het leven der rechtvaardigen / het welk met Christo in God verborgen is. Koll. 3: 3.

Vra. Welk Cieraad des Hemels; is het alderuknemeste ?

Antw. De Zonne. Die alle dingen ziet / en door wien de geheele wereld ziet / ja die zelve het oog van de wereld is. Ziet een heerlijke beschrijvinge van de Zonne Ps. 19: 6/7. Zij is, als een bruidegom, uitgaande uit zijne slaapkamer; zy is vrolijk als een heid om het pad te loopen: haaren uitgang is van het einde des Hemels, ende haaren ommeloop tot aan de einden des zelve; ende niets en is verborgen voor hare hitte.

Vra. Een paling / een ring / en een diechoek doen 't al leven.

En houde 't in haar kragt / door kragt aan haar gegeven / wat is dat?

Ant. De Zonne / word 't in latijn SOL gheeten; de paling is de S. den ring is de O. inden driehoek / is de L.

Vra. Wat is het wijffe van allen?

antw. De tijd; want die bind en openbaard alles.

Vra. wie is de beste raadsmann? ant. Daar is geen beter raadgeber dan de tijd.

vra. Op welke tijden moetmen meek agtnemen?

ant. Op den morgen / en den avond tijd / dat is / op die dingen die top zullen doen / en die wij hebben gedaan; denkt 't morgen wat je doen zult? en des avonds wat je gedaan hebt.

vra. welk is het beste deel van den dag?

ant. Het morgen rood is der geleerdheid een vrienbinne / en door 't staderen bevallig.

Ziet den schoonen Morgen stond // draget Goud in haaren mond.

's Morgens met de Zon opstaan // brengd heilichheid / rijckdom en gezondheid aan.

Vra. Eenen Wader die hier zweerd d' een helft wit / en d' ander zwart

Twaalv goede kind'ren heeft / Stadig hier aanschouwt het

Ider dertig Dogters byngen Eij zijn al onsterveijk' erben

Die verscheide heien springen / Nogtans zij al 't zamen sterben.

Ant. Dat is een beschrijvinge van het jaer. het welke hem zelven verbeeld in 12 maanden / en de zelve ider in 30 dagen worden onderscheiden / want welke dagen / ider ook zijnen nagt heeft. waar uit ook dit volgende raadzel bloed.

vra. Twee zusters zijn te zaam heel vradig ende zoet.

Nogtans en zien zij ook walkaar tot geenen tijden,

De eene d'and're baard, al heest zij vlees nog bloed,

En die nu is gebaard, baard d'ander zonder liiden.

ant. Deze zijn boorzerker kind's dogteren / van die badet / die voor heen gensemd is.

vra. wat is dit? Dag nogt nagt heb ik geen rust, om te loopen is mijnen lust

En om te toonen dag au dag, waar na ider hem schikken mag

antw. een Orelodie En als ik mijn roll' niet wel en speel, En kom'ter dan een grage keel

Die scheld mij straks in 'topenbaar, voerschelein en voor een leugenaar.

vra. wat is dit voor een ding / het welk / hoe 't de mensche meer bemind / hoe 't hem meer verbettd.

ant. 't Is de wereld; want hoe vrede mensche meer bleid / hoe perikeluzzer zij is / en als zij den mensche aauflagt / zoo bedriegd zij hem / en verleid hem.

vra. Daar is iets dat dood is / en het bagjaubd het lebende / en maakt dat het ebende zelvs in 't geav lebendig blijve. wat is dat dog?

antw. Het is de affche die het bier bagjaubd / of bedekt.

vra. wat is dit? Een moeder zoet // veel kinders doed

Dog als onbrind // die al veesind. antw. De aarde. waar uit wij

Daar moet die alle wedergeben alle zijn voortgebragt.

Nis zulks gebied de heer verheben.

vra. welk zijn de dele schoonste bloemen?

antw. de Vlas bloem; de Tarwe bloeifels en de Wijngaard bloeme.

vra. welke bloemen / worden martelaars bloemen genaamt.

antw. Augustinus zaid; De onnozle kinderheng die van Herodes wreedelijck zijn gebragt / heten martelaars bloemen die door een zekere rijn van vervolginge zijn daan / Daarzein 't midden vande koude des ongelooys waren voortgekomen / als eerste knoppen der uitbottende kerke.

W Zoo danige bloemen / en vrugten

bygten getuigen de historien / dat de wreke moeder in de Winter / als in den Zomer voortlyngen.

vra. Letters heb ben mij geboed / ik en kenne niet haar wezen in de boeken ik niet spoed ben / mogtans kan ik niet lezen de geleerdheid di verstaad / en mij niet geleerdet wint.
antw. Het is een moete die de boeken op eet.

vra. Een houte steutel opend stech // een waterstot / o wonder werk

De jager komt in 't net onblij // en dat hij jaagd geraake daar hij.

antw. Het stot / was de roode see : de houte steutel / Moze slau : den jager Pharaon / die in de zee is verdronken : en het wud dat hij jaagde / de kinderen van Israël die door de Zee zijn doorgegaan. Exod. 14.

vra. Wat is 't door een schepfel / dat heeft 20 hoornen / en hoe meer voeten het heeft hoe het trager / en hoe minder voeten het heeft / hoe het snelder gaan en loopen kan.

antw. Het is een mens / die op drie / ende vier voeten ongucinalikelijk / maar op twee voeten ligtelijken gaan en loopen kan : en heeft aan handen en voeten 20 nagelen / die dan hoornen zijn.

vra. Welk is het alder schoonste dier ?

Sokrates antwoorde. Een mensche die wel geleerd en onderwezen is.

vra. Hoe overwinde de sonde ? antw. Door het blieden van de zelve : want hoe de menschen meer zondigen / hoe de lust om te zondigen meerder word. blieden is hier de overwinninge. verre af / is hier goed voor 't schieten : want met blieden / word ze verjaagd.

vra. Kan de sonde eenig psofijt toeblyngen / ende ter zaligheid dienen ?

ant. Den genen die God liev hebben moeten alle dingen mede werken ten goede. rom : 8 : 28. Christofokomus. O groots gabe ; die het gene God tot een straffe heeft gegeven / ter zaligheid heeret : de sonde heeft de doebenisse gebaard / en de doebenisse heeft de sonde vermorzeid / ende gelijk een worm die in 't houd wast / het zelve bermollemen : alzoo mede de doebenisse die van de sonde voortkomt / vernietigd de sonde / als zij door waer berouw ingebzagt is.

vra. Wat is het alderwaarfte ?

antw. De Zonde / de welke ook de zielen der menschen nederdenkt : Ambrosius zaid : daar en is geen zwaarder last / als het pak der zonden / ende de zwaarte der boosgheden / nog daar en is geen meerder swerte dan die met het punct der sonde in de conscientie gekwetst is.

vra. Welk is het alderbekifste / het alderligfte / ende het alderzagfte ?

antw. De last van Christus. Matth. 11 : 28. mijn jok is zagt , ende mijn last is ligt. Augustinus zaid. O jok der h. liefde / hoe liavelijkem belaad gij / hoe zoetelijken vangd gij ; hoe geneugelijken bekhept gij ; hoe psofytelijken bhand gij.

vra. Wat zijn de slechtste steunfelen voor een bekeerend zondaar / op den welken hij leunende / den afgrond der wanhope mag ontgaan ?

antw. Bernardus : zegd. Dat het zijn deze drie / namentlijk : de Liebbe der aeneminge tot kinderen : de waasheid der beloude / en de magt der vergeldinge. dat is / zaid hij : dat drie dubbele swer dat wet ligt / ja nimmermeer en bzeekt / door het welke wij uit onzen keker worden opgetogen / tot het aanschouwen van de heerikheid des grooten Gods die geprezen is / in der eeuwigheid. amen.

Een zake mij vestroutt , zijnd in zeer zwaren stand ;

Gods vaderlijke hert : zjn waarheid , en sterk hand.

vr. Hoe verre staan Wel-lust en Zuer-te van malkanderen?

antwoord. Zij zijn schier aan den anderen.

Het is van God den Heer zeer wijzelijk hier bekeeld,

Dat Wel-lust met Heer zeer gestadig is verzeid.

vr. Welk is het alderzoetste tijden? antw. Gopen / en verwagten / al dat ge-neugelijk is, al is dat het nog niet tegenwoordig is, zoo vermaakt het nogtans door de hope-planten de Grieken te zeggen.

vr. Welke vriendschap is de alderLevendigste / Sufte / ende Heiligste?

ant. Die / welke God de uitverhoene toedyaagd / Die daatom een verbond / ja een eeuwig verbond genaamd word.

vr. Welke zijn de zekerste vijndommen van een mensch?

antw. Herocorus zaid : Het kostelijste van alle vijndommen is / een Vriend die te gelijke verstaandig / ende goed-gumstag is.

vr. Hoe is 't nu gesteld met de vriendschap onder de menschen?

antw. Doortwaart heel slecht. want

De Vriendschap, die eertijds was wonder zeer geagt,

Loopt voor hoer agter 't land' en slechts na winste tragt.

't Volk de Vriendschap niet meer mind,, Dan naar dat het daar bij wind.

vr. wat is dit : Een bezozze Zee in hylt / ende op een houten veid / in den wel-ken wij met menschen vleesch mogen spelen?

ant. Het is Zout / in een aardn dat ter tafel gezet / daar in de gassen de handen stekn.

vr. wat is dit : Ik heb des viers en waters noot,, voor den mensch geleden groot,

Daar is geen kruid zoo hoog geagt,, dat ik niet geev, en neem zijn kragt.

antwoord. Het Zout.

vr. welk is des menschen zwaartste viand? antw. Die hem in 't herte schuld.

vr. welke dienstbaarheid is de zwaartste? antw. Van zelven te dienen.

vr. welke dienstbaarheid is beter dan enige vryheid? antw. Christo dienstbaare te zijn dat is heerschen. 1 kor. 3: 17. alwaar de geest Gods is, daar is vriheid.

vr. Hoe kan men het verlorne goed weder krijgen?

antw. Ziet daar / een konst die gij zonder godloosheid / of duivels bezwerlinge / of eenig ander verboden middel meugd volgen : legd op het verlorne goed / Zetmel en Zout. ende het zal sizolij bij der hand wezen / en gebonden sijn / het gene gij zoekt.

vr. wat is lichter te oordeelen : tusschen zijne vrienden / of tusschen zijne vianden.

- Bias. antw. Dat hij lieber onder zijne vianden dan onder zijne vrienden wulde ooz-decken : oezrmds dat uit de vrynden een van beide hem tot viand zoude worden : maar uit de vianden een van beide vriend.

vr. Waar bij komt 't dat 't Roud zoo bleek is?

antw. Om dat 't over al lagen yekid werd om te bangen.

vr. Waanert in ginen woekeren zonder Zonde?

antw. Bernhardus zaid : Als men 't geid aan zulke lieden geerd / die ook het Ra-pitaal not en kouden wedergeven. Prov. 19: 17. Die zig des armen ontfermd leend den Heere. en Luk: 6: 35 leend, zonder iet weder te hopen.

vr. wat is de regverdigste woeker? antw. Die wij verhaagen van het getwag des velds : om dat het God ons geerd in zulke rijke mate als 't hem behaagd.

vr. Wat is 't voor een schuld / daarmen altyd betaald / en uitgerod / maar die aaimmermeer ten vollen betaald werd?

antw. Het is den aard der liefde / dat ze kan geen zachtheid wreekt. deze schuld zal ons Paulus aanspreken. Rom. 13 : 8. En zijt niemand iet schuldig, dan maakende ren lief te hebben.

vra. Wat is het dat metter haast oud werd; ant. 't Is de dankbaarheid oer ontfangene weldaden die al ras word vergeten : daer de geringste van ongelijk zeer lange duurd. Zeeck die zeld / niemand zet de weldaden in den Almenak.

vra. Wat dank is gemeenelijch ondanck? antw. Die te quaad komt. want. Die langzaam 't goed vergeld / niet veel / geld sijn vergelden.

Dus tot vergelben sield / meer zal 't vergelben / gelben.

Ofto. Zoo gij mij wat goeds doen wild, Doet het ras, en doet het mild

Zoo zal het mij veel antwoorden. Wagsje lang je vreugd weg gaan.

vra. Welke aanroep is de zwaarste? antw. Datmen in de rijkdommen behoefte is. daar overbloed tegenwoordig is / datmen van armoee gekweld werd.

vra. Als men een gierigaard een kwaade wensch wilde toe wenschen : wat zoume hem wenschen?

antw. Dat hij lange mag leven : want te langer kweld hij hem zelven.

vra. Wat zou'er meest in de weereld blinken?

antw. Geue zeide de Zon : maar nogtans / zeide v' ander / en konnen de blinde de Zonne niet zien. Hij antwoorde / zij zien hem niet / om datze van haar oogen beroofd sijn : Zoo moet dan de deugd veel meer blinken. Die ook de blinde zelve naakrolijk kunnen zien.

vra. Wat heeft de deugd voor een eigenschap?

antw. Datze de goede opwekt om haar te beklunen / en de kwade / om oerhaar te verwonderen.

vra. Hoe zoume de pluinshijckers haar vleesen konnen verhinderen?

antw. Datzal ons den Keizer Sigismundus leeren / den welken / als hij van eenen in sijn bijzijn boben maten gepezen wierde / en gezeid / dat hij den Goden gelijk was / 300 gaf hij hem een himobah slag / ende als die zelve vjaagde : Waarom slaar gij mij? 300 antwoorde de Keizer / Waarom bijt gij mij? Een vleier is een Menschen moorder, 200 Augustinus betuigd.

vra. Wat berlij is het zwaarfte? antw. 't Berlij van onze trouwe / en geplooe zeide iemand / want wie dat berlijst / die en kan niet hooger toe wereld bekliegen. volgens die bekende duidliche vers.

Goed verloren, niet verloren,, Moed verloren, iet verloren.

Eer verloren, meer verloren,, Ziele verloren, al verloren.

vra. Wat zaak op 't aardsehe dal / hier heerschet wonder sijn?

Hij met sijn woorden zegt / of ook met letters bij.

antw. Al zal u met een woord dat zeggen / 't is het Regt.

Maakt van de R. een V. het Regt zal verzen / Vegt

De weereld heeft het Regt; want zij Vegt in onz' dagen.

Die nu de bloekste Vegt, men 't meeste Regt ziet dzagen.

vra. wat voor ledigheid is de aldermoestelijste? ant. die woeten die van 't podegja lam sijn.

vra. Welke arbeid is de alderzwaarfte? antw. Des Leetmeesters / des Welddoerften / des boddende / en des Barenden.

vra. welke sijn de stomme meesters / en die nogtans alderbest leeren?

antw. De Paucken.

vra. Wat is dit?

Het veld is wit / Zwart is het zaad // Ik houd van die / die boos bij gaat /
(Als hij niet wijs) gansch niet kan merken // bezvzage vol prijs / beduid o kiterheit.
anw. Het is schizot. Die niet lezen kan / ziet de letters wel / maartweet niet wat
ze beduiden ziet Jesaja. 29 : 11. Hieronimus zeide / Ik danke mijnen Heere / dat
ik van het zwart / en bitter zaad der letteren / soete vruchten ontfaange.

vr. waar ter plaatze heeft de Muzijke een verheben Stad doorn ommevallent

anw. De muuren van Jericho zijn op 't geklank der trompetten omgevallen. Jesua 6.

vr. wat is 't dat ons den Muzijke leerd? anw. de Liebde. want:

Lust, en Lievde maken ligt, Eene zake vol gewigt.

vr. Op een houtte Zolderken hoorde ik een Lam lievelijk Zingen / maar niet eer
hoor dat 'et van een Weerd wierd gekitteld?

anw. Hoegd het Zolderken / de suare / de boge te zamen uit peerden hairen / en
gij zult hebben / dat 'er gejaagd word.

vr. waareom is de mensche het alderwysse dier? anw. om dat hij tellen kan / zeide plaib.

vr. Twee Vaders en twee Zoons die bingen in 't gemeen /

Die Hazen op de Jagt / en ider hycg'er een.

anw. Dit word verstaan van grootvader / Vader / en Zoon.

vr. wat is 't dat de arme en de rijke gelijk maake? anw. den slaap / en de dood.

vr. Een meuken maald met dertig stenen // dat grob is / kan hij haast verkleeten.

Hij gaat bij water / nog bij wind // wat Meulen die is eens verزند?

anw. Het zijn des Menschen Rakebeenen. voorsien met dertig Landen / waas
door de Spijse word gebroken.

vr. wat doet men in de helle? anw. Bias zulks gejaagd zijnde / zeide : Ik en
heb'tr noit geweest / en ik en hebbe noit iemand gesproken die van daat gekomen is.

vr. welke namen / ende toemamen heeft de Zone Gods die zeer gebruikelijk zijn?

antwoord. Deze : Namelijch.

Pope / Weg / Heil / Aeden / Arden : Wijsheid / Ligt / Weur / Regter Regt /

Koning / Heere / Heus verheben : Priester / en Propheet niet slegt ;

Rabbi / Messias / Widdelaar : Zedaath / Duid'gom Erbaant /

Go / Kolomme / Hand / Rotsiren : Emanuel / en Zoon alleen ;

Wijnberg / Wijngaard / en Ofsjue : Wortel / Herder / Schaap / en Die /

Muet / Fonten / Lam vol behelbe : Hals / Aeu / en Verzoender mee ;

Mensche / Woerd / Het / Quis / Rokssteen : Zoo is 't Christus al / alleen.

vr. wat Nimp gelijkt best eens Konings ampt?

anw. Daar en is geen gelijke ampt / van Schoolmeester te wezen : ook dogte
Dionizius zelver / dat hij niet ganschelijch van zijn Rijke beroofd was / als hij te
Korinthen / het Rektorschap hadde verkygen.

vr. De menschen hebben een spreekwoord, zeggende : al dat een beginsel heeft,
dat heeft ook een einde, is dit spreekwoord wel vast en waar?

anw. Niet in alle deelen ; want, de Engelen hebben een beginsel. Jude : 6. De
Zielen der menschen, hebben ook haat begin : nochtans alle die geschapen geesten
EEUWIG zullen dueren zonder oit'einde te zien : de goede in de gelukzaligheid,
en de kwade in de Rampzalighed.

vr. maar is'er ook wel iet van eeuwigheid, het welk nochtans mer'ertijt een einde heeft.

anw. Daar is niet van eeuwigheid als de eenige God, en zo ook in eeuwigheid
de zelve blijven, zonder veranderinge ; nochtans kon men me daar niet van afschelden

het eeuwige voornemen , dat God over zijne fchepzelen heeft genomen , het welke van een wijde uitftrektheid is ; welk voornemen , hoe wel van eeuwigheid , nogtans dagelijks eindigd , wanneer zijn befluiten baen : het zij over de geheele weerd over Koningrijken , over Landen en Steden , als over bezondere Perfooncn.

vra. Daar zijn vier goede Moeders ; ibes van die baard een Dogter / maar die haar moeders zeet ongelijk en hoop zijn / welke zijn die ?

antw. De Waarheid / baard haat : Zorgloofheid / gevaar : Doerfpoet / hoobaar : die : ende dagelijche ommeegang / veragtinge.

Nog wat , voor de Leergierige Jeugd : Van de Letter verzettinge ofte omkeeringe der woorden ; welke kan dienen , om brieven te fchrijven , die van de konft niet weet niet kan lezen ; of indien hijfe leeft , niet en zal verftaan : en gefchied op deze wijze bij voorbeeld .

Ih fchrybe een verhaad van reden / daar in ik fpreke wil van eenige zaken / booe gevallen in de Moord van Parijs. En ik wil niet dat het verftaan worde / dan van den genen aan de welke de brieu word gefchryeven / en die ik van te voren kennis hebbe gegeven van 't ommekeerren der woorden : in de plaats dan dat ik zoude fchryven : de Moord van Parijs. Zoo zette ik het 't agterfte voren / en dan zal 't dus gelezen worden : de Droom van Sijrap. het geen een heelen andere zin zal geven bij die gene die het met onkunde leeft.

Kook look , trog , tem eteos klem , in een erezi top tot pap. De zou zeggen : dit is geen verftaanbaar gefchryft. O ja / leeft ider woord van agter in / en dan zal het dezyn zin mede byngen.

Kook kool , gort , met foete Melk , in een izere pot , tot pap. En dus kan men geheele brieven fchryeven / die voor den onkundigen lezer bedekt zijn. Maar dan behoorden de omgekeerde woorden met een ftrep of fchreeb te onderhalen op dat het deest te gemakkelijker zij voor den vriend daarmede aan fchryft en die ook van te voren daar van verwittigd is. En of het kan kwame te gebeuren / dat uwen brieu in byende handen kwame door het ene of 't andere torbal / zoo zal dog u geheim ligtelijk niet ontdekt worden. Tot dien ende hebbe ik hier maar eenige weinige woorden voorgesteld. beide tegs / en averegts / ofte ommekeerth : En staat hier nog aan te merken dat men in dit geval zoo heel naaukeurig niet moet wezen in 't gebruik van de s gelijk voren gezied is / maar gebruikt die / zoo van agter in het woord als van voren : nog op zijn oudertwees.

Regts	Averegts	Regts	Averegts	Regts	Averegts
Eba	— Ave	Croon	— Noott	Dak	— Kap
Doue	— Enof	Moord	— Droom	Pot	— Top
Suzanna	-- Hunzus	Boza	— Nzar	Dere	— Drep
Maria	— Hram	Dig	— Dim	Dort	— Crap
Mara	— Hram	Worse	— Chom	Gort	— Crog
Adam	— Mada	Meriba	— Ahrem	Dak	— Kas
Adem	— Mden	Kecur	— Fietel	Hann	— Maan

Rechts	—	Averegts	Rechts	—	Averegts	Rechts	—	Averegts
Croos	—	Stort	Err	—	Err	Daar	—	Maap
Toom	—	Moos	Err	—	Free	Regen	—	Reger
Raad	—	Daar	Di non	—	Domis	Dyager	--	Regard
Raan	—	Daar	Giam	—	Marg	Edel	—	Rede
Raant	—	Raant	Man	—	Ham	Leger	—	Regel
Red n	—	Redet	Deel	—	Leeb	Rekker	--	Reklert
Relt	—	Ehel	Tot	—	Tot	Habal	—	Taban
Reze	—	Ezel	Tou	—	Vol	Rege	—	Tem
Raffen	—	Ressato	Tof	—	Sol	Dul	—	Tud
Rale	—	Clam	Wif	—	Sla	Rhode	—	Edom
Snel	—	Ters	Deel	—	Leem	Rood	—	Dooc
Rijte	—	Clum	Melk	—	Klem	Dooc	—	Stoob
Rood	—	Doon	Dee	—	Cam	Kruk	--	Kurk
God	—	Dog	Da	—	An	Everb	—	Drebe
Arba	—	Abza	Det	—	En	Grok	—	Kort
Reel	—	Reck	Raat	—	Caal	Leben	—	Rebel
Ruijs	—	Rijna	Saak	—	Raas	Euen	—	Rebe
Rai	—	Lam	Deel	—	Reed	Rione	—	Enor
Rias	—	Salb	Reeg	—	Orel	Parijs	—	Ditrap
Ris	—	Dit	Rool	—	Rooh	Rehel	—	Reker
Rurr	—	Rens	Korneis	--	Bileroek	Room	—	Moel
Ram	—	Mat	Rijl	—	Rijn	Rode	—	Edam

Deze volgende en diergelyke woorden hebben geen omkeeringe van woode betwyffe die van agter of ook van voren het zelve woord blijven / als
 Abba / Anna / Ada / Aza / Dya / Des / Regen / Elle / Sas / Otto / Daad /
 Good / Raat / Tot / Xepel / Pay / Cte / Rok / Reben / Repen / Remen / Acten / Reklert.

Nota. Tis reden Anna : Anna neder sit.

ny 13000 0000 : 0000 0000 011

In het schrijven van byzelen die men bedektelyk wil houden / gebuiktmen deze list : in plaatte van de byz bokalen a. e. i. o. u. 300 neemt men de byz eerste Cifergetallen : de weten voor A. E. I. O. H. 1. 2. 3. 4. 5. Wyg zalder niet een klunkierter slaan in den geheelen byz. Het welk door deze groote veranderinge naauwlijks leesbaar zal wesen / als voor die genedie van deze maniere van schrijven kennisse heeft. Geijgh gij hier een weinigh beneden een kleinen proefje tot een voorbeeld hebt.

Enige spekulationen voor de nieuwsgierige Jeugd ; tot zinscherpinge.

Wat Naam beteekend dik?

Wat maakt dit?

A.

O, O, O, O, I, K.

A. A. A. B. B.

Een ander. Oli 4. T, T, T, T, T,

Dit is gemeender. UUUUUUUUU God.

Ik 8 het 4. zeer goed : als 't geen ver 3 ten doet.

Om o zoo geevd het 4. ver 3. ten zijns plaizier.

Maar de Man van de 7 : wilde geen 1. om o. geven.

Xat eens vragen. 100. of 8. niet zullen wagen.

Om een 2. 11. 4. een 1000 verlaten Jagen.

Hetsa. 10. is 11 verkrijgen 8. Verkrigen 8. niet: het 11. is 11. niet.

Tot eenig ligt. zoo zegge ik: lees de woorden, 700 zij staan. en het cifer lees en noemt in het france. in de twee laatste stukjes, of verskens.

Een Schoolmeester / eens gebaagd zijde van zekere Heeren wat hoor Verfoon hij was: en welke zijn dagelijks bedijf ofte handwerk was: herst geantwoord: mijn Heeren / ik ben een man / die niet lezen kan / en ik kan niet schrijven. ende ik lees ander lezen en schrijven. hoe zoumen dat moeten verstaan?

Kond gij die le / en : bekend , zal 't wezen.

Hat w44rd, n32t, k4nd4 h3 laz4n : h3 k4nd4 44k h2t w44rd n32t . schryvan : 20 d5s wis h3 3n st11t 4m hat 221v2 44k 1'n 2nd2r2 v44rt 22 122r2n.

Tot Toe-givte.

Volgd hier een aanbizinge van sommige Psalmen / die men ook op voizen van liedekens kan zingen. Tot dienst van de gene die geen zontijds een Psalm zoude zingen / maan geen wise daar toe kunnen vinden / bij gebrek dat zij de Noten niet verstaan / of de zelve niet kunnen zingen Zingd van de volgende Psalmen / op zoo danige voizen / of wijzen van liedekens / als daar bij staat aangedekend.

Psalm 6 : voiz. Van de dorpsche maagden.

ps. 8. 18. 32. 45. 144. voiz. Een koopman die het e'el geskeent bewinden.

ps. 9. voiz : Christusijne / en dijnje.

ofte. De Dince blaggen waasen of.

ofte. Zy meende zoet na huis te gaan.

ps. 12. 110. voiz : O Weereld vol van beel bedrieglikheit.

ofte: Desnebelde velden doerlugtige. etc.

ofte: Hoe zoetjes zingt' er dat nagtegaaltje.

ofte: Dyoomen o dyoomen.

ofte: Wanneer de klare Zon.

ps. 27. 85. voiz: ik was lest op een zeker feestje

ps. 38. 61. voiz: van 't verkens hoofd.

ps. 49. 100. 134. voiz: Als borvoetje speeld met zijn pijpjes in 't dal.

ofte: O' Annos'le Ziel die slechte maagd.

ps. 58. voiz: Als een uitgestorten balsen.

ofte: Ziele die g'meigd tot lieven.

ofte: Wildi mi de Jonas weten?

ps. 66. 98. 118. 140. 10 geboden. voiz Desnebelde velden.

ofte: Hevulle voiz.

ofte: Schoon Matijn.

ofte: Hoe dan zoud gy mij verlaten.

ofte: van 't maagdeken vol hynouwen.

ofte: Hoe zoetjes zingt' er dat nagtegaaltje.

ofte: De blaantwe blagge die waaid.

ofte: Waarom heetje mijn man kalebasse.

ofte: Dyoomen o dyoomen.

ofte: Ik was lest op een zeker feestje.

ps. 93. voiz: Al wat men hier in deze Weereld ziet.

ofte: o weereld / vol van beel bedrieglikheit.

ofte: Als borvoetje speeld.

ps. 59. voiz: Van de Zinmerman.

ps. 7. 18. 46. 59. 82. voiz: Algondeken / lieb / ik moet u eens vagen.

ps. 79. voiz. Antwerpen rijt.

ps. 77. voiz. Ik moet ryden / ik moet jagen.

ps. 75 voiz. Steekt trompetten roimmetom

ps. 80. 105. voiz: Troosje / mijn liep / mijn uitberhoren.

ps. 91. voiz: En dat gaat weer na indien.

ofte: van 't meijje van 17 jaar.

ofte: Gods woord is een winkel.

ofte: Het minig straalen van de zon.

ofte: Hansje sneed het hoorn.

ps. 117. voiz: wat doerd de liebe moregen frond.

ps. 107. voiz: van Helena.

ofte: Klein maagdeken met eeren.

ps. 128. 130. voiz: wijbelintje van nassoutwe.

ofte : Ik groet u maget reine.
 ofte : Wonderlijk zijn de werken.
 ofte : Hij heeft geluk en zegen.
 ofte : De zoete Hereminne.
 ofte : Vereende Nederlanden.
 ofte : Ik ging mij laast vermeiden.
 pf. 129. voig. Het is genoeg / wij hebben
 * wel verstaan.

pf. 135. voig. wie der zotten wijheid ziet.
 ofte : Gansse wou een gansje hoopen.
 pf. 138. voig : o Zalig heilig Verkiehem.
 ofte : Ge Dlijffing' leid een jage bereid.
 pf. 146. voig : Philips kwam filander tegen.
 ofte : Strijd hoorde men van kzaakeelen.
 pf. 106. voig : ag silbiaatje mijn zoetste diec

Tot nu toe zijn mij geen andere bekend geworden; dog konde wel gebeuren, dat den Zanger door het uzeeren zelve nog wel d'een of d'andere voig zou uitvinden, op de reeds gefelde; of ook de overige Psalmen. Deze dan om te beginnen.

Die dit Geschrift niet kan verstaan,

N I V E D N D E V I N
 I V E D N A N D E V I
 V E D N A A A N D E V
 E D N A A I A A N D E
 D N A A I R I A A N D
 N A A I R D R I A A N
 A A I R D A D R I A A
 N A A I R D R I A A N
 D N A A I R I A A N D
 E D N A A I A A N D E
 V E D N A A A N D E V
 I V E D N A N D E V I
 N I V E D N D E V I N

Die mag nog wel wat Schole gaan.

